

ФЛАШ ГОРДОН

ИДУКА СТАНИЦА, А НАМ ЈЕ МЕСЕЦ... И ВАСИОНСКИ ОДРЕДИ ЗА ИЗГРАДЊУ!

КАКО СИ НАС ВЕШТО УВУКАО У ОВО, ФЛАШЕ... НИСМО СТИГЛИ НИ ДА РАЗМИСЛИМО О ОПАСНОСТИМА КОЈЕ НАС ЧЕКАЈУ!

ГЛУПОСТИ, ФИНЕ! ОПАСНОСТИ ИМА, АЛИ ОНЕ НИСУ НЕПРЕМОСТИВЕ! САДА СМО ИЗНАД БАЗЕ! ПОКУШАЈУ ДА...

ВОИ НЕПОЗНАТОМ БРОДУ! НАЛАЗИТЕ СЕ ИЗНАД ЗАБРАЊЕНЕ ЗОНЕ! ОДМАХ СЕ УКЛОНИТЕ...

... ИСПАЉУЈЕМО ХИДРОГЕНСКЕ ДИРИГОВАНЕ ПРОЈЕКТИЛЕ! ПРВИ ЋЕ ПОЛЕТЕТИ КРОЗ 6 СЕКУНДИ!

ВОИ НЕПОЗНАТОМ БРОДУ... УКЛОНИТЕ СЕ... УКЛОНИТЕ... ЈОШ 4 СЕКУНДА!

ЧУЈЕШ ЛИ, ФЛАШЕ! МИ СМО ТАЈ НЕПОЗНАТИ БРОД!

ТАКО СУ, ЗНАЧИ, ТИ ВАСИОНСКИ ОДРЕДИ ЗА ИЗГРАДЊУ БЕЗБЕДНИ? МОГЛИ СМО ДА ПОГУБИМО ГЛАВЕ ПРЕ НЕГО ШТО СМО ТАМО ПРИМЉЕНИ?

ЗАШТО НИСТЕ ТАЈ БРОД НА ВРЕМЕ УПОЗОРИЛИ?

НИСМО МОГЛИ ДА УСПОСТАВИМО С ЊИМ РАДИО-ВЕЗУ. СМЕТЊЕ ЗБОГ СУНЧАНИХ ПЕГА!

ФЛАШ ГОРДОН! ШТА ЈЕ ВАС ДОНЕЛО НА МЕСЕЧЕВУ БАЗУ!

ХТЕО БИХ ДА СЕ УКЛУЧИМ У ВАШЕ ОДРЕДЕ, КАПЕТАНЕ СИНГ! ДОВЕО САМ И НЕКЕ ДОБРОВОЉЦЕ...

... ТО ЈЕСТ, БИЛИ СУ ДОБРОВОЉЦИ ПРЕ НО ШТО СУ НА НАС ПОЛЕТЕЛИ ВАШИ ПРОЈЕКТИЛИ!

ФЛАШОВИ „ДОБРОВОЉЦИ“ УПОЗНАЈУ СЕ СА ПЛАНОВИМА ВОИ-А

ВИДИТЕ, МИ УПОТРЕБЉАМО ДИРИГОВАНЕ Н-БОМБЕ ДА РАЗБИЈЕМО МЕТЕОРИТЕ КОЈИ ОМЕТАЈУ ВАСИОНСКИ САОБРАЋАЈ!

ОВДЕ, У БАЗИ, РЕГРУТИ УЧЕ ДА УПРАВЉАЈУ РАКЕТАМА-СКАКАЦИЦАМА, УРЕБАЗИМА ЗА БУШЕЊЕ УПОРИШТА НА ПЛАНЕТАМА...

... ЗА КОПАЊЕ КАНАЛА НА МАРСУ, ПОДИЗАЊЕ БРАНА НА ВЕНЕРИ... И РАЗНИМ ПОСЛОВИМА НЕОПХОДНИМ ЗА ОМОГУЋАВАЊЕ ЖИВОТА НА РАЗНИМ ПЛАНЕТАМА! ТО ЈЕ ТЕЖАК ПОСЛОЈ... МИСЛИТЕ ЛИ ДА СТЕ МУ ДОРАСЛИ?

КРОЗ ВЕКОВЕ

САМИ СЕБИ АДВОКАТИ

У старом веку сви грађани Атине морали су се пред судом сами бранити, али им је било дозвољено да наизуст науче одбрану коју би им саставио логограф. Логографи су били обавезни да прикрију своју улогу у суђењу, а у одбрани су се

прилагођавали начину изражавања и мишљења свога клијента. Неки логографи су и поред анонимности одбране постали веома славни. И чувени говорник Демостен био је у почетку своје каријере логограф.

У старом Риму је, међутим, било допуштено да сам адвокат себе брани пред судовима.

САРДИНА КОЈА ЈЕ ЗАТВОРИЛА ЛУКУ

Морнари који дођу у Марсеј увек праве алузије на сардину која је затворила улаз у луку. Али нико од њих и не зна шта то значи. Међутим, постоји истинита прича: крајем 18. века, за време опсаде Тулона, францу-

ска корвета „Ла Сардин“ успела је да измакне енглеској флоти која ју је гонила и да се склони у Марсеј. Командант брода поручник Данжар одлучио је да је потопи и тако запречи непријатељу прилаз у луку.

У ОВОМ БРОЈУ: *Острво Тајанствених бића. Ако хоћеште верујте. Дечак који је убио краља цунгле. Храбра девојка Тару. Ауторски хонорари кроз векове. Морзе. 10 аушта врелије од Сунца.*

Ripley's — Веровали или не!

РАВИРИТЕ МОТУТЕРЕ

ПОГЛАВИЦА НОВОЗЕЛАНДСКОГ ПЛЕМЕНА МГАТИЈАВА УВЕК ЈЕ НОСИО МАСКУ ОД ТИКВЕ ЈЕР ЈЕ БИО ТОЛИКО ЛЕП ДА СЕ НИЈЕ МОГАО ОДБРАНИТИ ОД МНОГОБРОЈНИХ ОБОЖАВАЛАЦА!

ГРАД ПОДИГНУТ У АМФИТЕАТРУ
 ФРАНЦУСКИ ГРАД АРА ТОКОМ ЧИТАВОГ СРЕДЊЕГ ВЕКА ЗАУЗИМАО ЈЕ ПРОСТОР УНУТАР ЗИДОВА ЈЕДНОГ СТАРОГ РИМСКОГ АМФИТЕАТРА

© King Features Syndicate, Inc., 1963. World rights reserved.

МАЛА ПАГОДА

У ХРАМУ ХОРИЈУЦИ У НАРИ (ЈАПАН) ОБЛОЖЕНА ЈЕ ИЗНУТРА КРИЛИМА ХИМАДЕ ПЧЕЛА

ЦИОН НИНСОН
 ОАРМЕД ИЗ БАЛАРА ДАУНА (ЕНГЛЕСКА) УПРЕЗАО ЈЕ УВЕК У СВОЈОЈ КОЛА КОЊА И БИКА

600

ДВОСТРУКА ХАРФА

КОЈА ЈЕ МЕЂУ ИТАЛИЈАНСКИМ ХАРОФИСТИМА ДУГО БИЛА ПОПУЛАРНА, ПРОНАЂЕНА ЈЕ У 16. ВЕКУ У ИРСКОЈ!

НАЈТАШТИЈА ЖЕНА У ИСТОРИЈИ

КАДА ЈЕ ПАУЛИНИ БОРГЕЗЕ (1780-1825) — СЕСТРИ НАПОЛЕОНА БОНАПАРТЕ — КОЈА ЈЕ ЛЕЖАЛА НА СМРТИ РЕЧЕНО ДА ЋЕ ЖИВЕТИ САМО ЈОШ ТОЛИКО ДА ЈОЈ СЕ МОЖЕ ИСТУЧИТИ ПОСЛЕДЊА ЖЕЛА, ОНА ЈЕ ЗАТРАЖИЛА ОГЛЕДАЛО!

ПЛАЋАЛИ СУ ЗРНИМА ПШЕНИЦЕ

половина од тога. Још и у средњем веку разна жита слу- жила су за одређивање мера за тежину. У 8. веку бискуп града Базела наредио је да тежина једног металног шилинга сме да одступа од прописане за највише два зрна јечма.

Енглески владар Хенрих VII (1485—1509) одредио је да двадесети део једне унције мора да има тежину исту као 32 зрна пшенице. Енглеска и америчка мера за тежину „грејн“, што у преводу значи зрно, сама говори о свом пореклу. Унција која се данас употребљава за мерење дрога и лекова одговара је првобитно тежини једног зрна пшенице које је морало бити узето из средине класа.

Зрна пшенице и осталих жита нису се употребљавала само за одређивање мера, за тежину, већ су у ранијим вековима била и средства за плаћање. Дневнице, порезе и дажбине исплаћиване су не-

кад пшеницом или којим дру- гим житом.

Пшеница и хлеб били су не кад нешто најдрагоценије што је човек могао имати и због тога су приношени на жртвеник боговима. Индијци, Грци и Римљани даривали су богињи земљорадње пре првог орања пшеницу или јело справљено од ње. Да би је умилиствили и од ње измолити добру жетву, Индијци су јој приносили на жртву шољу каше од јечма пожжевног с прве бразде; Римљани — колаче, а стари Германи хлеб и мед. Касније је настао обичај да се у пролеће при- ликом првог излажења на њи ву понесе један хлеб који се поклањао првом намернику и просјаку који би се срео, при чему су по комадић добијали не само сви укућани, већ и запрежна стока.

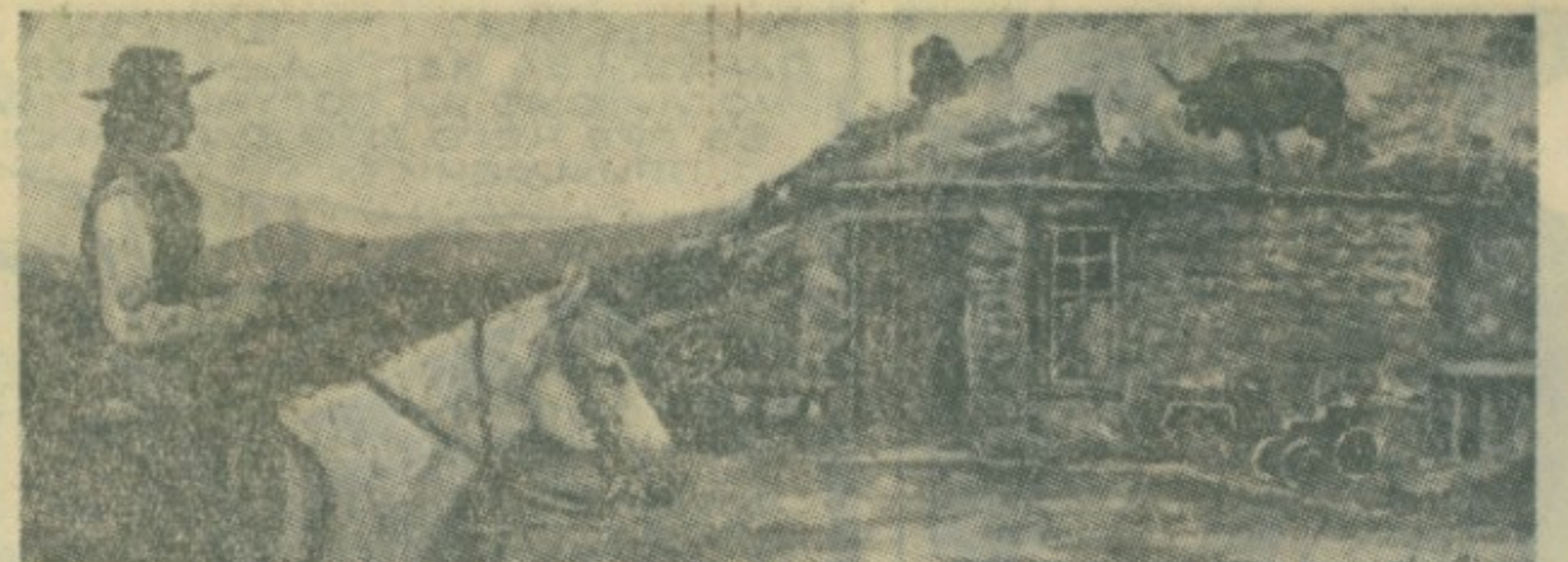
ПТИЧЈА СУБОРДИНАЦИЈА

Гавранови су први и прави језерски разбојници. Чим изи- зиће сунце и почне нови дан, они стану да претражују трску и траву крај обале надајући се да ће наћи болесне или рањене дивље патке или било какву животињу ухваћену у клопку коју је поставио неки ловац. Њима уопште ништа не смета нити их плаши што је њихова жртва још жива. Једино им је важно да жртва не може да се брани, побегне или одлети.

Али, гаврану се ретко кад пружи прилика да се на миру наслађује својим пленом. За гаврановима обавезно сле- ћу барске луње. Гавранови су принуђени да се измакну

и да своје место за трпезом уступе луњама.

По написаним законима

КАД НИЈЕ БИЛО КУЋА ...

Донедавно су се још могли видети остаци ма- лих напуштених колиба на границама Прерије. О њи-

ма су путници некад, на својим напорним путова- њима сањали, јер су им о- не у то време — кад ми- љама околу, нигде није било куће — пружале бар мало одмора и мира. Пре- ве колибе су биле правље- не готово целе од бусено- ва траве наслаганих као цигле, са „кровом“ такође од траве по коме су после краве, што се још може видети и у Норвешкој.

Међутим, већ читав је- дан век, ове скромне ку- ке нису више привлачиле каубоје, јер су представ- љале потпуно супротно од онога што они желе; жи- вот узбудљив, авантуристички, пун ризика... и за- то нису волели ни мирне сељаке, становнике ових кровинара.

Долази време кад ће же- лезнице потпуно преузети превоз рогате стоке и ис-

кључити каубоје као њи- хове водиче. Зато већ сад они постају „кровинари“... а заједно са тим појављу- је се један нови станов- ник: овца.

Циновске кланице, као оне у Чикагу, почињу да се граде и у другим мес- тима и ситна стока поста- је њихова жртва. Огром- ним стадима потребни су и огромни простори и из- бор за њихов одгој је пао на слободну Прерију. Ста- да су стизала тамо као јата скакаваца, пустошећи све, освајајући простор и изазивајући мржњу свих. И сви су се дигли против њих: сељаци, каубоји, Ин- дијанци, па чак и вуко- ви... Али су ипак овце, захваљујући својој броји, односно безброју, победи-

РУЧАК ИЗ КОСМОСА

Позната француска фабрика фајанса у Жијену на Лоари израдила је први „међупланетарни“ сервис за ручавање који се састоји из осам обичних тањира и једног великог, сви квадратног облика. О путовању на Месец људи су маштали од памтивека и о тим њиховим маштањима причају нам старе карикатуре на четири тањира. На остала четири тањира представљене су ракете без посаде и подвизи Гагарина и његових колега. На тањиру чији снимак доносимо види се Титов у свом космичком броду. Формуле, расасуте као звезде, у ствари су аутентична израчунавања за конструисање једног одређеног дела ракете.

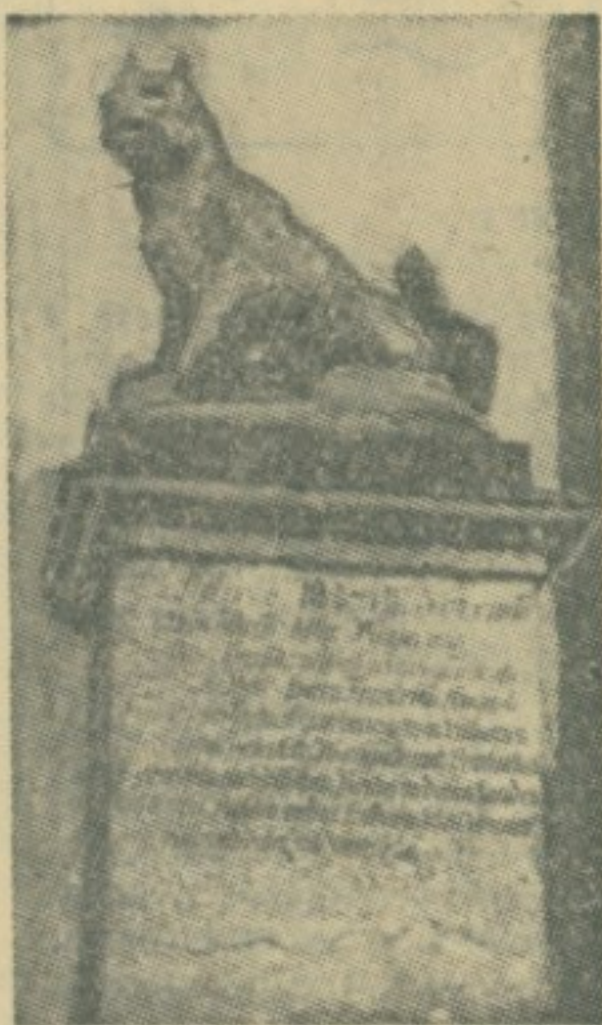
Ћошкасте лопте

Куглање је у Енглеској познато још од 13. века. Али како је та игра пасивнирала људе и доносила непожељне последице она је повремено и забрањивана. Прича се да је једном приликом неки адмирал одбио да пође против непријатељске армије — док не заврши своју партију куглања. У оно време игра је друкчије и играна. Био је потребан терен са ниско ошишаном травом 30 до 40 метара дугачак а широк 5 — 7. Један играч је прво бацао белу округлу порцеланску лопту, а остали своје лопте које нису биле потпуно округле тако да се никад није могло тачно одредити докле ће и којим правцем отићи. Оне су се котрљале свака на своју страну, а она која је стизала најближе белој лопти добијала је један поен. Са двадесет и једним поеном проглашавао се победник и онда је тај играч имао право да баца белу лопту.

КО СПОРИЈЕ ИДЕ — ДАЉЕ СТИЖЕ

Између Лондона и Бирмингема саобраћао је 1832. године један од првих моторних аутобуса на свету. Аутобус је био предвиђен за 50 путника: 22 у самим колима, а 28 на крову. На сто корака испред аутобуса ишао је човек који је носио у рукама црвену заставицу или црвени Фенер — то је зависило од тога да ли је дан или ноћ — упозоравајући пешаке на опасност.

СПОМЕНИК ВУКУ

Још пре сто година у Немачкој су истребили све вукове. У шуми где је убијен последњи вук у Немачкој, подигнут је споменик.

ВЕШТАЧКИ «СУПЕР-ЧОВЕК»

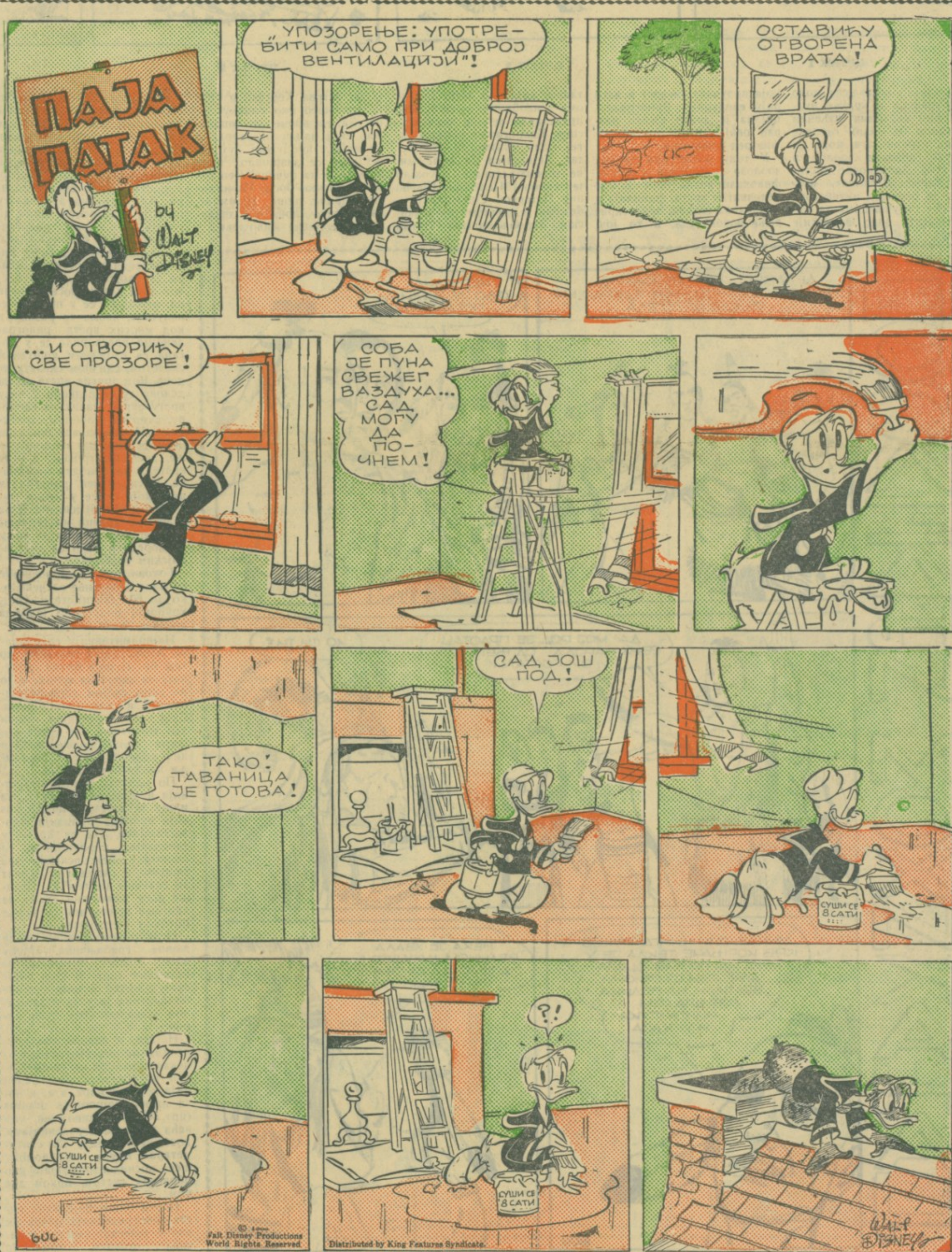
Амерички техничари конструисали су циновског робота у човечијем облику. У његову унутрашњост смештен је човек чије покрете робот, висок 3,5 метра, тачно имитира и сразмерно „увеличава“. На тај начин овај гвоздени цин може по жељи свога „укућанина“ — да маршира, да се пење и силази, да се окреће и да подиже тешке терете. Робот ће се употребити првенствено за испитивање морског дна и за експедиције у прашуме.

КРАТКОВИДЕ ХАРИНГЕ

Како у великим јатима харинги које пролазе морима, свака држи тачно одстојање од следеће? Океанографски институт у Вудс Холу у САД, покушао је да нађе одговор на то питање. Великом броју харинги стављена су на очи

нарочита стакла услед чега су животиње постале кратковиде или далековиде. Али када су стављене у базен за оштећено установљено је да су сачувале исти поредак као и раније. Очевидно да чуло вида не игра улогу при образовању њихове формације.

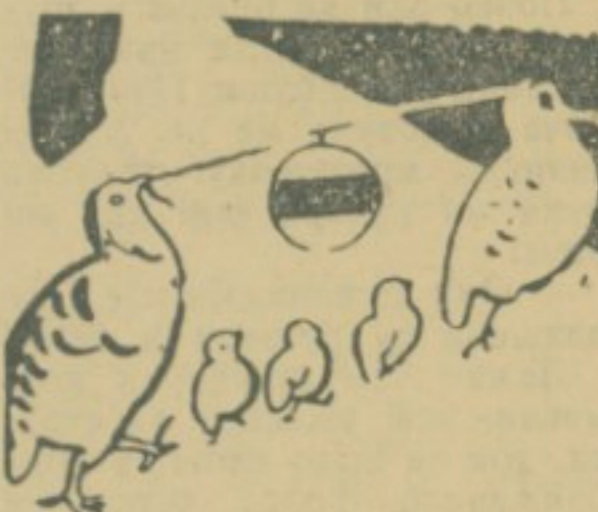

АКО ХОЋЕТЕ ВЕРУЈТЕ

Острво Ормуз у Персијском заливу читаво се састоји из чисте кухињске соли. Острво се диже 90 метара изнад површине мора и у обиму има око 30 километара. На овом острву ништа не расте.

Јаребца је једна од најопрезнијих птица. Очевици причају да прелазак једне породице јаребца преко друма представља узор опрезности: човек би помислио да су све похајале курс за саобраћајце. Мама-јаребца иде на челу поворке која се обавезно заустави на ивици друма. Затим „мама“ дође до половине друма, ту се обазре на све стране, а затим се враћа да би превела своје питомство. На зачељу поворке увек је опрезнији и брижни „тата“! Предострожност јаребца не остаје ненаграђена: возачи тврде да се од свих птица оне најређе нађу под точковима њихових аутомобила.

Девојке из индијске касте Кадова Канди имају пуно разлога да завиде свим својим другарицама широм света. На име, оне имају право да ступе у брак само једног једи-

ног дана. А тај срећни дан на ступа — једном у 12 година. Пошто се у овој кисти десетогодишња девојчица сматра већ правом удавачом, није теško замислити у каквом се тешком положају налазе готво све девојке. Али, као што често бива, нужда их је учинила промућуријим и оне су нашле начин да изиграју сурови пламенски закон. Оне ступају у брак... с букетом цвећа. Чим цвеће увене млада жена постаје удовица, а на удовице се овај закон не односи тако да оне могу да се удалу кад зажеље или кад им се за то укаже прилика.

Када су пронађени цепни часовници први примерци су

били толико гломазни и тешки да су њихови сопственици морали да најме нарочите носаче. Сопственик часовника је ишао напред, а за њим носач са часовником у рукама.

ВОДЕНА ПАРА У АТМОСФЕРИ МАРСА

Присуство водене паре у Марсовој атмосфери најзад је доказано. Анализом светлосног спектра који је под идеалним условима снимљен циновским телескопима на Маунт Паломару и Маунт Вилсону, утврђено је да у Марсовој атмосфери постоје трагови водене паре.

Највероватније је да је количина воде у Марсовом омотачу милион пута мања него у Земљиној атмосфери. Ипак, научници сматрају да је и та мала количина водене паре довољна за опстанак микроскопски ситних форми живота. Они даље сматрају да на Марсу има, оскудних додуше, падавина у облику кише и снега и да преко зиме ова планета има танке ледене калоте.

БЕЗ УЧЕЊА

Човеколики мајмуни прасавладају уметност управљати су уметници у вожњи љања бициклом. Чим се бициклом: они имају не- први пут нађу на бициклу вероватан осећај за равнотезу. Кажу да мајмуни ови мајмуни су одмах теже. Кажу да мајмуни лико вешти возачи као да уопште не морају да уче: у животу никад ништа дру- једноставно посматрањем го нису ни радили.

Рачунско чудо

У Дармштату, у Западној Немачкој, основан је рачунски центар чије „срце“ чини нова електронска рачунска машина која за свега 9,57 минута може да израчуна и испише комплетне логаритамске таблице. Према тврђењу руководиоца овог центра, но-

ва немачка електронска рачунска машина својом много- странашћу превазилази све сличне уређаје у Америци.

Приликом јавног демонстрација, електронска машина је пред 30 новинара за 1 секунду сабрала 200.000 десетифрених бројева.

ПРОНАЛАЗАЧ WALT DISNEY'S

ИЗ ГАРАЖЕ-ЛАБОРАТОРИЈЕ НЕВИДЛИВО ЗРАЧЕЊЕ СРУЧИЛО СЕ НА ГРАД

ЕКО НАПИЦИ

АКТОПА

У ЛАБОРАТОРИЈИ НИШТА! БЕЗ РЕЗУЛТАТА!

И НЕ СМЕТЕТИ КАКВЕ ЈЕ НЕДАКЕ ИЗАЗВАО СВОЈИМ „КЛИМАТИКИМ ТОПОМ“! ПРОБЕСОР МОЗГИ ОДУСТАО ЈЕ ОД ПОКУШАЈА ДА СТВОРИ КИШУ...

ПА, НИЈЕ НАМ ПРВИ ПУТ ДА НАМ ЕКСПЕРИМЕНТ НЕ УСПЕ! А, КУЛТО?

ТАЈАНСТВЕНО ХУМЊЕ ЛУМА-ГАСА ЈЕ ПРЕСТАЛО... А И ПРОКАЊЕ СТАКЛА...

КАО ДА ЈЕ ЦИКЛОН ПРОХУДАО ГРАДОМ!

У КАНЦЕЛАРИЈИ МЕСНОГ ОСИГУРАВАЈУЋЕГ ДРУШТВА

ДОБРО ПРОСИТАЈТЕ ШТА ПИШЕ У ПОЛИЦИ! НЕ ДАДЕМО НАКНАДУ ЗА НЕБРИЖЛИВОСТ! ТО ВАЖИ ЗА СВЕ!

НИКО МЕ НЕЋЕ НАТЕРАТИ ДА ТО ПЛАТИМ!

АЛИ, НЕКО ЋЕ ЗА ОВО ИПАК ДА ПЛАТИ!

ПРЕДСЕДНИК ОСИГУРАВАЈУЋЕГ ДРУШТВА СТАО ЈЕ ДА ПРОУЧАВА МАПУ ГРАДА...

КАД ОВО ЗАВРШИМ, МИСЛИМ ДА КУ ЗНАТИ КО ЈЕ КРИВАЦ!

НАСТАВИКЕ СЕ

Из папиротеке

Стари Египћани оставили су иза себе преко милион папируса. Готово две стотине ових докумената није још ни до данас дешифровано. Стари египатски папируси чувају се у нарочитим збиркама које се називају папиротеке. Са великом пажњом и огромним стрпљењем стручњаци су сваки лист папируса, понекад само и њихове делове, залепили између две стаклене плоче и тако их осигурали од додира са ваздухом. Најпознатије папиротеке налазе се у Лон-

дону, Паризу, Берлину, Бечу и, разуме се, у Каиру. У Бечу, на пример, у папиротеци се могу видети и њачке свеске у којима су пре 3.000 година мали Египћани исписивали своје прве хијероглифе. Многи папируси представљају у ствари приватна писма старих Египћана у којима они својим рођацима и пријатељима саопштавају између осталог и појединости из свакодневног живота, као, на пример, да и већ неколико дана страховито боли зуб.

ДЕЧАК КОЈИ ЈЕ УБИО КРАЉА ЦУНГЛЕ

Када сам стигао у Африку имао сам 17 година и мислио да је за ловачке авантуре довољна само пушка. Нисам познавао вештину лова и десетак пута сам био на ивици пропасти док нисам схватио колико је друкчија стварност.

Мој вршњак Чарли Андерс и ја кренули смо из Лондона за Кенију. Чарли је чуо да ловци у овим крајевима лако долазе до слонова и кожа лавова и леопарда. Одлучили смо да и ми окушамо срећу. Од наше уштеђевине купили смо карте, бусолу, мали шатор, нешто хране и од једног Арапина-старинара стару двоцевку којој је, како смо доцније тек утврдили, исправна била само једна цев.

Ни Чарли ни ја никад докле нисмо видели дивљу животињу већу од зеца. Али, овако опремљени, мислили смо да смо већ постали велики ловци на тропске звери. Још мање смо познавали ловишта Африке, али смо чули да су најбоља у пределу Килиманџара.

Следећих неколико недеља пробијали смо се кроз крајеве обрасте жбуњем, зашли у Тангањики и заобишли масив Килиманџара. Прехрањивали смо се газелама, паткама и дивљим свињама. Моју малу малокалибарску пушку смо користили за лов а тешком двоцевком смо се вежбајли у прецизности гађања и нишанили празну кутију конзерве. Када је Чарли видео да од три хица само двапут погађа циљ, одушевљење за лов на лавова га је мало прошло. Што се мене тиче и ја сам се поколебао кад сам упоредио моју малокалибарску пушку и краља цунгле. Али сам веровао да ће Чарли убити лав из двоцевке.

Краљ цунгле је мртав

Искушење је дошло после неколико дана, кад смо у жбуњу нашли једну убијену зебру а крај ње видели трагове лавова. Чарли је одмах предложио да се прикријемо у жбуњу и вребамо јер, ако

**Кесеј Бромден: за-
гњурно сам главу у
мравињак док је кр-
до слонова прола-
зило готово непо-
средно поред мене**

је лав у близини, он ће доћи по убијену животињу.

Цео дан смо га чекали. Већ је залазило сунце кад сам чуо режање а жбуње око зебре се размакло. Тело огромног лавова појавило се на малој чи стини. Чарли је у клечећем ставу држао двоцевку. Кад је угледао лавова очи су му се исколачиле од страха, а ли-

це му остало без капи крви. Ни он ни ја раније нисмо видели лавова, чак ни у зоолошком врту.

— Убиј га, Чарли! — прошаптао сам а осећао да ми је од страха утрнуо стомак.

Лав зарежа и погледа у нашем правцу. Помислио сам да нас је приметио, али, доцније сам сазнао да нас није могао осетити јер смо се налазили у супротном правцу од ветра. Звер полако, режећи, испитивачки пође ка нама.

Гуриуо сам Чарлија да пуца; али он није имао снаге ни да подигне пушку. Лав се заустави њушкајући ваздух, затим три пута размахну репом и удари се по бокovima, па, полежући по земљу, поче да нам се приближава.

Моју малокалибарску пушку одбацих и зграбих двоцевку из скамењених Чарлијевих руку: наниганих и повукао обарач. Али се ништа не деси. Страх ме пресече. Преплашено погледах обарач и видео да сам повукао ороз неисправне цеви. Исто тренутка лав нас је угледао и полетео.

Вероватно сам несвесно повукао други обарач јер одјекну пуцањ и осетих јак удар кундака у раме. Пламени облак изби из цеви и готово

додирну груди лавова. Изгледало је да је озледио лав који је урликао и ваљао се по земљи. После неколико тренутака лав се умири. Мало охрабрени напуних пушку и радознали се приближих: краљ цунгле је био мртав.

Трофеји из саване

Чарли и ја смо одрали лавова и однели трофеј у логор. Мој друг је био потиштен и све време ћутао. Осећао је стид што се упуштао. Није хтео ни да вечера и целу ноћ је проблео крај ватре. Ујутру сам га затекао на истом месту.

— Одлазим, — рекао ми је. — Прошла ме је воља да будем ловац. Ти узми ову пушку и опрему.

Моје молбе нису помогле, није хтео ни да чује. Стајао сам и посматрао га како одлази ка железничкој прузи. Осетио сам се усамљен. Убио сам лавова а сада сам се осећао ожалостен и потпуно сам.

Кренуо сам ка западу, у саване обрасте травом крај језера Ејаси. Сваког јутра сам пунио пушку и осматрао. Увидео сам да лавови траже плен по терену са ниском травом, а после се повлаче на починак у високу траву. Понекад сам их виђао и у ма-

лим пећинама на косама брежуљака. Провлачио сам се кроз високу траву до ових пећина и посматрао их како спавају.

Моја тактика је била: да их чекам у трави. За три недеље сам устрелио још 11 лавова. Био сам олијен успехом. Осетио сам потребу да ту своју способност покажем и Папи Ван Ланену, једном особењаку који је већ око 30 година живео као професионални ловац у овој дивљини.

Велики ловац

Папи је живео у лепо уређеном логору крај језера Ејаси са десет помоћника из племена Вакамба. Имао је дивну збирку ловачког оружја и чувао је у једном заклоучаном ковчегу од махагоњина.

На једној бивољој кожи угледао сам хрпу слонових кљова, наслаганих као дрва. Неке су достигале два метра и биле тешке око 70 килограма. Кад ми је рекао да се за килограм слоноваче добија 10 шилинга видео сам да један пар добрих кљова вреди шест пута више него свих мојих 12 лављих кожа.

— Променићу занимање. Постаћу ловац на слонове, — рекао сам хвалисаво.

— Није то савним лако, дечаче, — опомену ме Папи. — Многи су говорили као ти а завршили су под ногама слонова. Прво треба да научиш тајну: да посматраш као животиње. Можеш само случајно коју ти је 12 пута помогао — да захвалиш што си жив.

Следећих неколико дана он ме је ћутећи посматрао и једног јутра, после доручка, рече:

— Зашао сам у године. Размишљао сам о човеку који ће обући моје чизме кад мене не буде. Ако хоћеш да останеш ловац слонова мораш да ме пратиш. Учићу те, а 20 одсто слоноваче припадаће теби.

У крду слонова

Кишни период је престао средином јуна и Папи одлучи да једног јутра напустимо логор. С нама је пошло шест носача, дечака који је носио пушке и један трагач. Прешли смо брзакe многих река које се уливају у језеро Ејаси, тражећи свежее трагове слонова. Кад бисмо их нашли, Папи их је клечећи па живио испитивао. Рекао ми је да по трагу може познати да ли слон има добре кљове. Ловцу који је убио око две хиљаде слонова може се веровати

и то. Испитао је трагове три крда слонова, док се није одредило да пођемо за једним чији су трагови били свежи, од пре свега осам часова.

Сутрадан смо кренули пре изласка сунца. На једном жбуновитом пропланку приметили смо огромног предводника крда. Када смо му се приближили на 50 метара почели смо да бауљамо, а Папи, изгледало је неће се зауставити док се не подвуче испод слонова. Били смо код последњег жбуна кад ми дошапну:

— Гађај га испод ушне шу-
пљине!

Ватра и дим избише из пушчане цеви. Колос подиже главу и затресе се, пође неколико метара и паде. Узмакох да се ова огромна маса не сручи на мене, али тада као да поче земљотрес. У даљини се подиже облак прашина и земља задрхта од то-
пота крда које је јурило ка нама.

— Долазе! — промуцао сам паралисан од страха.

Почео сам да бежим и збуњен стао — нигде никаквог заклона сем жбуња. Папи дотрча и повуче ме ка једном великом мравињаку. Његова рука ми прекри очи кад ми рече:

— Они не нападају нас. Пре плашени су пуцњем и беже.

Лежао сам шћућурен крај мравињака, ужаснут од страха, док се крдо слонова приближавало. Топот огромних стопала био је заглушујући. Загњурио сам лице у мравињак као ној главу у песак.

Крдо слонова било је већ далеко кад сам се усудио да отворим очи. Осетио сам се посрамљен. Убио сам великог слона, али нисам знао да разликујем бекство од напада!

Гроб под Килиманџаром

У току следеће две сезоне убио сам 26 слонова и 11 леопарда, али под сталим надзором старог Папија. Постао бих изврстан ловац да напад малаарије не обори мог учитеља.

— Иди без мене. Сада је прилика да докажеш да си постао ловац.

Два дана пратио сам траг слонова и убио га како ме је Папи учио. Кад сам се вратио у логор старом је било рђаво. Хтео сам да пођем по лекара, али ми он рече:

— Исцумише је касно... Узми моју пушку. Настави, мада је „златно време“ лова у Африци при крају.

Умро је још те ноћи. Сахрањено сам га на врху једног брежуљка који гледа у Килиманџаро. Доморци из племена Вакамба певали су погребне песме, а ја сам ставио пољско цвеће на свежу хумку.

И данас, после многих година, када год сам у близини језера Ејаси, посетим гроб овог малог човека, али једног од највећих ловаца на слонове.

Заборавни острвљани

Власти на аутономном британском острву Ман у Ирском мору толико су биле заузете локалним проблемима да су потпуно заборавиле да по завршетку првог светског рата закључе мир са Немачком с којом су биле у рату као савезници Велике Британије. Тек када је хитлеровска Немачка поново заративала са Енглеском 1939. године, становници острва Ман су се сетили да о-

ни са Немачком нису ни прекидали ратно стање.

Те исте власти заборавиле су такође да укину један прастари закон који свим острвљанима даје право да убију сваког Шкотланђанина који би се појавио на овом острву. На срећу, овог закона нико се више на острву не сећа. Последње убиство извршено под његовом заштитом догодило се пре 50 година.

Мишљење Тристана Бернара

На генералној проби комада једног младог писца налазио се и Тристан Бернар, француски писац (1866—1947). Међутим како је први чин био веома досадан славни писац је заспао. Аутор, који је с нестрпљењем очекивао мишљење славног колеге, једва сачека крај тога чина и оде у његову ложу.

- Драги учитељу, страшно сам жалостан.
- Шта се десило, млади човече? — упита изненађено писац.
- Па, заспали сте на првом чину.
- Е, млади мој пријатељу, — промрља бововно Тристан Бернар — сан: то је и мишљење.

Сликарево око

Славни француски сликари Огист Реноар и Клод Моне шетали су по пољу. Моне примети да је изгубио мантил. Обојица почеше да се враћају не би ли га пронашли. Дуго су га узалуд тражили кад Реноар застане и рече:

— Тамо се нешто црни, а тога у природи малопре није било.

То је стварно био Монеов мантил.

Један колега са универзитета заинтересовао се за његов рад и придружио му се да би му помогао. Заједничким напорима учврстили су око учioniце Морзеовог понојника више од 15 километара жице. После овога су инсталирали снажније батерије и магнете и прешли на нове оките.

Крајем маја 1844. године Морзе се нашао у препуној сали Врховног суда у Вашингтону одакле је послао прву поруку за Балтимор удаљен око 64 километра одатле. Са друге стране је један телеграфиста одговорио: од тог тренутка постојао је доказ да је веза успостављена и да је телеграф пронађен.

СЕМЈУЕЛ

АУТОРСКИ ХОНОРАРИ КРОЗ ВЕКОВЕ

Први наш преводилац романа »Робинзон Крусо« добио је на име хонорара осам пута више од самог аутора књиге. Први часопис који је плаћао хонораре ауторима

З а време Лутерово (шеснаести век) хонорар за штампани табак једне књиге износио је 6 грошња, односно 60 пфенига, нешто више од пола немачке марке. Кад је изашло прво издање »Робинзона Крусо« (1719) писац је добио на име хонорара 10 гинеза или 30 шилинга (две и по фунте стерлинга) а издавач се обогатио од те књиге.

У седамнаестом веку, Милтон је за »Изгубљени рај« хо норисан са 5 фунти стерлинга.

Први преводилац »Робинзон Крусо« код нас је био Никола Лазаревић. За превод, који је публикован 1779. године, добио је на име хонора-

ра 300 форинти односно осам пута више него аутор.

Јован Рајић (1726—1801) из дао је 1794—1795. године, у четири тома, Историју разних словенских народа, а поглавито Бугара, Хрвата и Срба. На име хонорара за ово дело добио је 100 дуката. Издавање превода Гелхардове »Историје Србије и Босне« митрополит Стратимировић је помогао са 4 форинте по табак.

У исто време (крајем осамнаестог века) Доситеј је напе зао са објављивњем дела »Живот и прикљученија«. Од 300 штампаних примерака растурио је само педесет и то прет платницима. А за »Басне« је остао дужан књиговесцу за повез.

Захарије Орфелин (1726—1785) књижевник, бакорезач и калиграф за своју »Калиграфију« добио је сто дуката од Марије Терезије.

Почетком деветнаестог века хонорари су били нешто већи. Гете и Шилер добијали су по 20 талира за штампани табак. Валтер Скот је за своје стихове хонорисан у току свих издања са пола милиона форинти.

Пушкин је добијао један дукат за сваки стих. Ламартин, француски песник (1790—1869), прошао је кроз Србију 1835. године на свом путу из Цариграда. За свој путопис »Пут на исток« примио је хонорар од 80.000 франака.

За своју књигу »Усамљени јуноша« Милован Видаковић је примио сто форинти од издавача Шевића у Новом Са-

ду. Њему се чинило да је Вук боље пролазио, јер је добио читаво »богатство« кад је од претплате за »Речник« скупио 12.000 форинти. Међутим, Вук се стално жалио и кубурио прикупљајући претплату и тражећи месене. Један од бољих његових хонорара је онај од 50 дуката за превод »Новог завета« (1850).

Код нас је први од књижевних часописа »Летопис« Матице Српске завео плаћање хонорара ауторима. Јован Суботић је добијао један дукат од штампаног табак (1845). За драму »Стефан Дечански« добио је 40 дуката. »Сеоба Србаља« Ђуре Јакшића хо норисана је са сто дуката. Лаза Костић је примио 1864. године само 150 форинти за превод »Ромеа и Јулије«.

У »Отаџбина« (1875) су у почетку плаћани необично велики хонорари за оно време: 10 дуката од штампаног табак. После су смањени, јер се часопис без субвенције није могао да одржи.

За суделовање у представи »Балканска царица« (1885) на Цетињу Лаза Костић је до-

био ново скупљено црногорско одело, извезено златом, као награду. Хвалио се да му је свака изговорена реч плаћена 4 дуката »колико никад не примише ни Кит, ни Талма, ни Коклен« (тада чувени глумци у Европи).

Издавачка књижевна Браће Поповића у Новом Саду хо норисала је седам приповедака Симе Матавуља са 70 форинта. Међутим, од Матице Српске Матавуљ је добио 50 форинти само за једну приповетку.

Крајем деветнаестог века Матица је постала још издашнија јер је основана Српска књижевна задруга која такође хо норисае радове. Војислава Илића Матица је наградила 1890. са 30 форинти за песму »Дарови неба«. Јанко Веселиновић је од часописа »Отаџбина« добијао по 50 динара од штампаног табак.

Почетком овог столећа хонорари су знатно порасли. Јован Скерлић је за Историју српске књижевности добио 8.000 динара. Свака реч Лојда Џорџа у новинским чланцима хо норисана је са 35 франка. Бернард Шо је имао сталну ренту из Америке у износу од 350.000 долара годишње.

ИЗ ИСТОРИЈЕ СТЕНОГРАФИЈЕ

Први уџбеник стенографије је на енглеском језику био је објављен још 1588. године. Енглеска је колелка модерне стенографије којом се данас служе милиони људи и жена. Проналазач првог система стенографије био је др Тимоти Брајт и његов уџбеник је носио необичан наслов на староенглеском »Знаковница: вештина кратког, хитрог и тајног писања знацима«.

На једној лондонској изложби могло се видети да Брајт ова стенографија личи на стенографију Ајсака Питмена који се родио 225 година после објављивања Брајтовог уџбеника. Питмена је стенографија привукла још у рану младост. Придржавао се система који је изумео Семјуел Тејлор 1786. године и одушевио се развијањем вештине фонографије, система стенографског писања према гласовима. Свој сопствени систем научно-фонетичког писања који је назвао »стенографско звучно писање« пронашао је 1837; тиме је почела нова ера у развоју фонетичких система. Питмен је умро у Енглеској 1897. године.

На изложби се сазнало и о вештини чувеног британског писца Чарлса Дикенса као стенографа и новинског ре-

портера. Дикенс је научио стенографију кад му је било 15 година. Све док није стекао славу са својим »Пиквиковим клубом« он је био првак међу репортерима свог времена; научио је Гарнијев стенографски систем и постао парламентарни репортер. Писао је и извештаје из судова и много година после тога, у једном писму Вилкију Коллинсу рекао: »Ја сам за собом оставио глас најбољег и најбржег репортера«. Лондонска изложба приказала је и једини преостали примерак стенографске белешке писане његовом руком.

Не зна се тачно колико се модерних писаца служи стенографијом приликом писања својих дела, али је познато да је Бернард Шо, на пример, стенографисао скице неких својих позоришних комада.

Какву су брзину постизали стари стенографи — не зна се. Данас многи људи могу да напишу 120 речи у минути сасвим лако. Најбржи стенограф на свету, Натан Бе-

МЕХАНИЧКА ОВЦА

Ни најстарији овчари не сећају се да су на својим дугим путовањима са стадима овца читаве једне зиме »живели« напољу, бележио све што се збивало у околини и установио као најважније: чим захлади овце не треба да остану напољу. У борби мерач влажности, термометри за мерење хладноће, електронски достављачи и фини уређаји за регистравање свих неправилности. Апарат је,

пресвучен нормалном овчијом кожом, са стотинама правих овца читаве једне зиме »живели« напољу, бележио све што се збивало у околини и установио као најважније: чим захлади овце не треба да остану напољу. У борби мерач влажности, термометри за мерење хладноће, електронски достављачи и фини уређаји за регистравање свих неправилности. Апарат је,

ТЕМПО НАУКЕ

Почетком 19. века у читавом свету било је свега 50 научних истраживача. Данас број научно образованих специјалиста износи око пет милиона. Године 1800. на свим универзитетима на свету издавано је свега 100 стручних часописа; данас их има преко 100.000. Око 2.000 научника-истраживача бавило се хемијом 1850. године. Данас »породица хемичара« броји две стотине хиљада чланова.

рин, живи у Њујорку. Успео је за пет минута да напише по 300 речи а по 350 речи у току два минута. У Британији су 4 лица, која су учествовала у званичним тестовима, успела да напишу по 250 речи у минути.

Код нас се стенографија појавила тек у другој поло-

вину прошлог века; у Хрватској, односно у Загребу (Фрањо Магдић 1864), пре него у Србији. Војислав Бакић (1847—1930), први представник научне педагогије у Срба, по-

ложи је докторат у Лајпцигу (1874) и тамо научио стенографију. Зато би се могло интересовање за ову професију.

МОРЗЕ

Почести и признања почела су да пристижу са свих страна. Многе стране државо су одликовале проналазача Морзеа, чак му је једна група европских нација доделила велику награду од 400.000 франака. Најзад, после толиких мука и напорног рада његовој немаштини је сасвим дошао крај.

Телеграф је прво нашао своју богату примену у Сједињеним Државама. Телеграфске линије су обично постављане дуж свих великих пута, применетено због тога што је телеграф био најодоснији начин преношења сигнала и порука за саме железнице. Убрзо је нови изум прихваћен и у целом свету.

Морзе је својим проналазком телеграфа издужио читаво човечанство. Поред овог успеха доживео је, у позним годинама, да и његови уметнички радови: слике и минијатуре добију достојно признање. Амерички телеграфисти су му 1871. године подигли споменик у Њујоршком Централ парку. (Крај)

ВОДЕНЕ БУВЕ

Велику осетљивост дафнија, водених бува, према отровним материјама искористиће научници да пронађу шkodљиве супстанце у нашим яамирницама. Буве умиру од хемикалија које човеку полако, једва приметно шкoде.

»ЉУДИ ПТИЦЕ« НЕ ИЗУМИРУ

Упркос напретку модерне технике летења још има одушевљених спортиста који желе да снагом својих мишића испробају направе за летење. Недавно је у Енглеској један бициклички тркач успео да превали више од пола километра на летици која се покреће педалима. Сада је расписана награда од 5.000 фунти за онога ко превали једну енглеску миљу (1,609 километра) и достигне висину од три метра. До сада се још нико није јавио.

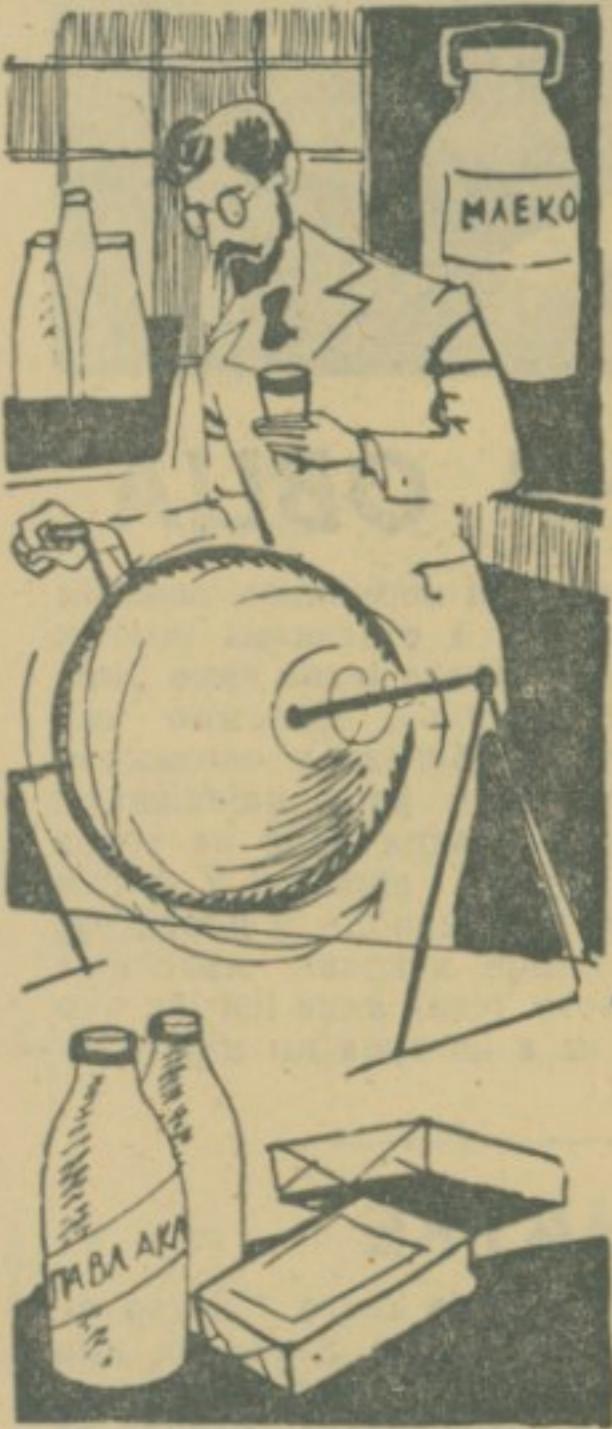
ФИЛЦ ОД МЕТАЛА

За специјалне индустријске сврхе произведена је нова материја: филц чија се влакна састоје од 0,001 милиметра танког челика који се рђа. Челик се може комбиновати са другим металима, вештачким материјама и текстилом и онда изгледа дебео као картон.

ПРВЕНЦИ

Прве у свету аутомобилске возачке дозволе биле су издате у Немачкој 1910. године.

Први сепаратор

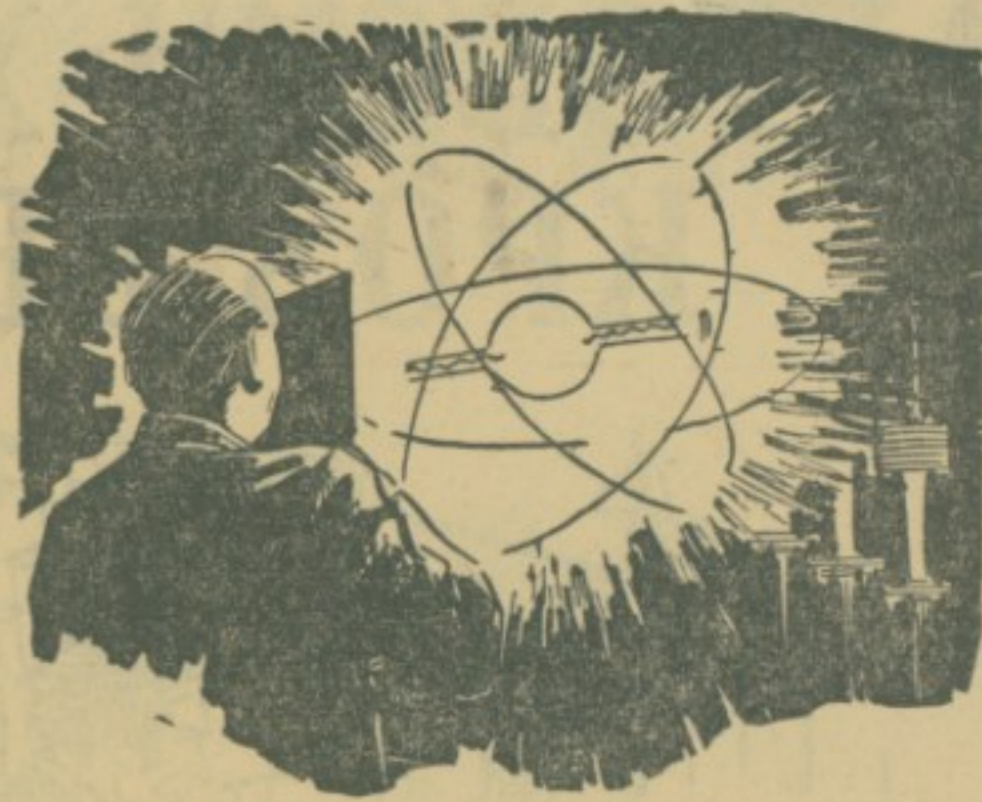
назвао је њеним именом. Наиме, ЈА на табlici нису значили ништа друго до Јохана Анкер, а цифра „1“ симболизовала је, очигледно, прву и последњу љубав овог сентименталног сопственика аутомобила.

Прва дозвола

Када су се појавили први аутомобили, за управљач је могао да седне сваки ко је имао довољно средстава да купи ову „луду“ тековину технике. У Немачкој, на пример, за свако кола одмах је при куповини плаћао велика такса, а купцу је издавано одговарајуће уверење. Али, када се број аутомобилских несрећа повећао, један немачки лист је предложио да полицији при издавању потребних уверења сопственику аутомобила и практично провери у ме ли он и да вози.

Непознатом читаоцу из Вировитице који је први честитао 600. број као и свим осталим читаоцима чије је честитке добила, редакција «Политикиног забавника» најсрдачније захваљује

ДЕСЕТ ПУТА ВРЕЛИЈЕ ОД СУНЦА

Два успеха на путу ка мирољубивој примени атомске фузије

Последњих недеља научници су извојевали две одлучујуће победе на путу припитомљавања водоничне бомбе, за њену примену у мирољубиве сврхе.

Совјетски научници под руководством др Игора Морохова успели су да одрже струју у водоничној плазми (вео-

ма разређени јонизовани гас) неколико стотих делова секунда на температури од 40 милиона степени. Истовремено, једна америчка група на Калифорнијском универзитету постигла је чак да створи невероватне температуре од 200 милиона степени у трајању од пола секунда. Ово

десетоструко премашује температуре које владају у унутрашњости Сунца!

Треба ипак напоменути да је плазмени гас у америчком експерименту садржавао само 100 милиона атомских језгара по кубном сантиметру, док је у совјетском остварењу густина већа око стотину пута. Густина плазме је поред висине температуре и времена њеног трајања, одлучујући чинилац. Ванредно је тешко остварити сва три фактора једновремено.

Разлог овим напорима је остварење контролисане реакције нуклеарне фузије која је до сада остваривана само код водоничних бомби. За ову сврху постоје две могућности: може се извести фузија (спајање) два језгра тешког водоника, деутеријума или још тежег тритијума. Да би се добио нови елемент, хелијум, уз ослобађање велике количине енергије. Друга комбинација је повољнија јер се догађа када се сто милиона језгара у кубном сантиметру нађе свега једну секунду на температури од 40 до 50 милиона степени. За прву комбинацију са употребом деутеријума густина плазме би требало да буде око сто пута а температура око десет пута већа, да би се остварила фузија. Док су потребне температуре већ достигнуте, друга два чиниоца, густина и време трајања, морају се још затно побољшати. Да се овако вредни гас не сме држати у суду са обичним металним зидовима, само је по себи разумљиво, јер би се сваки познати материјал на овој температури тренутно претворио у пару. Стога се плазма одржава у такозваним „магнетским боцама“. Веома jakim магнетским пољима која окружују плазму она се одржава у средини евакуисане коморе. На њеним крајевима налазе се још „магнетска огледала“ која одбијају јоне тако да они више пута прођу тамо-амо кроз комору.

Наелектрисани делићи у плазми показују, на жалост, тежњу да ту и тамо пробију зидове магнетске боце. Ова појава је већ годинама представљала главну сметњу даљем развоју оваких експеримената. Сада се, уз помоћ бакарних трака, кроз које је у супротном смислу пропуштана струја, успело да се ови пробоји спрече.

Ово побољшање је примењено и код совјетских и америчких експеримената, док се у Енглеској на оваким пројектима такође ради.

КАЏЕШАНОВА КЊИ

ПО НОВЕЛИ А.С. ПУШКИНА

У суседству младог шведског научника Карла Густава Патрика Лавала живео је неки млекуар. Понекад је он одлазио „ученоме господину“ да, у друштву, њих двојица попуше по луду дувана и мало попричају.

Једном се млекуар пожалио како често мора сувише дуго да чека да би му млеко прокисло и сталожило се...

Ово је заинтересовало Лавала. Зашто при таложњу млека павлака плива на врху а сурутка се спушта на дно? Научник је претпоставио да је узрок ове појаве сила земљине теже и да се процес одвајања павлаке од млека може убрзати повећањем теже или њеним замињавањем центрифугалном силом. Лавал је покушао да пуномасно млеко налије у специјални бубањ који је великом брзином могао да се окреће. При томе се павлака скупља у центру суда, а млеко се цедило према крајевима.

Тако је 1878. године био пронађен први у свету сепаратор.

Прва таблица

Оснивач нумерације аутомобила и других моторних возила је берлински трговац Рудолф Херцог који је у лето 1901. године окачио на свој аутомобил таблицу са ознаком 1 ЈА. Историја прве нумерације прилично је занимљива.

Овај већ старији човек био је дечачки заљубљен у своју младу жену и свој аутомобил

ТИК-ТАК

На аеродрому у Мајамију, у Америци једна ташна за акта из које су се чули сумњиви шумови привукла је пажњу полиције. Одмах се јавила сумња да се у ташни налази паклена машина. Али, пре него што су стигли стручњаци за демонтажу паклених машина, појавио се и сопственик ташне, отворио је и искључио своју аутоматску четкицу за зубе која се покреће помоћу једне батерије. Аутоматска четкица се на неки начин — вероватно од потреса — сама укључила док је ташна била у гардероби.

СО — ЛЕК ИЛИ ОТРОВ?

Вегетаријанци чешће осећају nesta-шицу соли од оних који радо једу месо. Од начина употребе зависи да ли је со лек или отров

а у другима је она била средство плаћања. Уместо металног новца људи су носили у целу беле кристале. Говорило се: „Ко нема соли нема ни хлеба.“

Али кад једног дана она није више представљала проблем изгубила је и своју вредност.

— Од соли човек може да се разболи; ко хоће дуго да живи нека живи без ње! — упозоравали су лекари.

Где је истина? Као и увек у средини. Данас лекари и хемичари кажу:

— Све зависи од количине јер и премало соли може да штети као и превише.

Начин употребе одлучује да ли со представља отров или лек. Стручњаци је, према њеним састојцима, називају натријум хлорид и овако тумаче дејство овог једињења на човеков организам: најважније својство соли је да везује течност. У томе лежи њена вредност као и опасност. Човекови организам садржи 60—65 одсто воде. Свака велика промена навихе или нанике проузрокује тешке поремећаје здравља. Тело, дисањем, испарањем кроз кожу и измењеном материјом стално испушта воду већину са сољу.

Код „занојаних професија“ људи губе око десет литара зноја дневно. Зато треба стално водити рачуна о томе да се нађе надокнада. Ако се то заборави може се умрети од жеђи и то много брже него од глади.

Већ 12—20 одсто целокупног губитка воде може да изазове смрт. У том случају со постаје спасилац: девет грама везује литар воде. Здравом човеку је потребно дневно два грама соли да би се потребна количина воде у његовом телу стабилизовала.

Ту количину може да одржи нормална храна, нарочито месо, а знатно мање биљна. Стога људи који једу месо ретко осећају nestaшицу соли као што је осећају вегетаријанци.

Исто се збива и у животињском царству: овце, срне и козе халаљиво лижу со а пси и мачке никада. Ако човек из неког узрока; неразумном дијетом, услед болести која проузрокује губитак течности или услед јаког физичког замора остане без потребног минимума соли у организму — последнице су: тешка исцрпљеност, сметње при измени материја, опадање ко се као и смањење умних способности.

Исто својство које со чини важним састојком за човечи живот може, у обрнутом случају, да нашкоди — када у телу има сувише воде тако да се она задржава у ткивима. Као што со даје организму воду може му се вода одузети ускраћивањем соли код гојазности, срчаних обољења и обољења бубрега, високог притиска и воденог отока. Ко сматра да је дебео и жељи да омршави — нека се одрекне соли.

Човек може сам на себи да изврши опит: нека поједе у-сољену харингу која садржи мало воде. Али после харинге осећаће жеђ. Ако се похлепно напије воде да би угасио жеђ установиће да је добио у тежини најмање килограм. И у овом случају со везује воду, задржава је у телу и спречава излучивање.

Средства која надокнађују со да би неслану дијету чинила укуснијом, садрже такође велике количине хлора и натријума и не тубе својство везивања воде.

Једу може и на други начин да се поправи укус, на пример додавањем гљивиног праха, паприке, целера и других зачина. Научно је утврђено да има много више болести које настају услед премале количине соли него превелике.

Свака домаћица зна да је со неопходна не само за кување него и за многе друге ствари. Со се одржава неограничено дуго непокаварена, не привлачи мишеве, мољце, црве, инсекте, чак ни кроз хиљаду година не губи свој квалитет — додуше под језиким условом: да се не везује с водом. У том случају ће се

угрудвати и постати тврда као камен. Треба је зато држати на сувом месту а у сланик ставити неколико зрна пиринча.

Посипањем соли могу се из тканина уклонити свежје мрље од црног вина. Рубље које се зими суши на ваздуху неће се смрзнути ако се у воду за испирање дода шака соли. У неким случајевима она има баш обратан дејство: делује расхлађујуће — кад се помешају со и лед; со насилно топи лед да би могла везати воду за себе. Резултат је хлађење које може да иде

и до минус 20 степени Целзијусових.

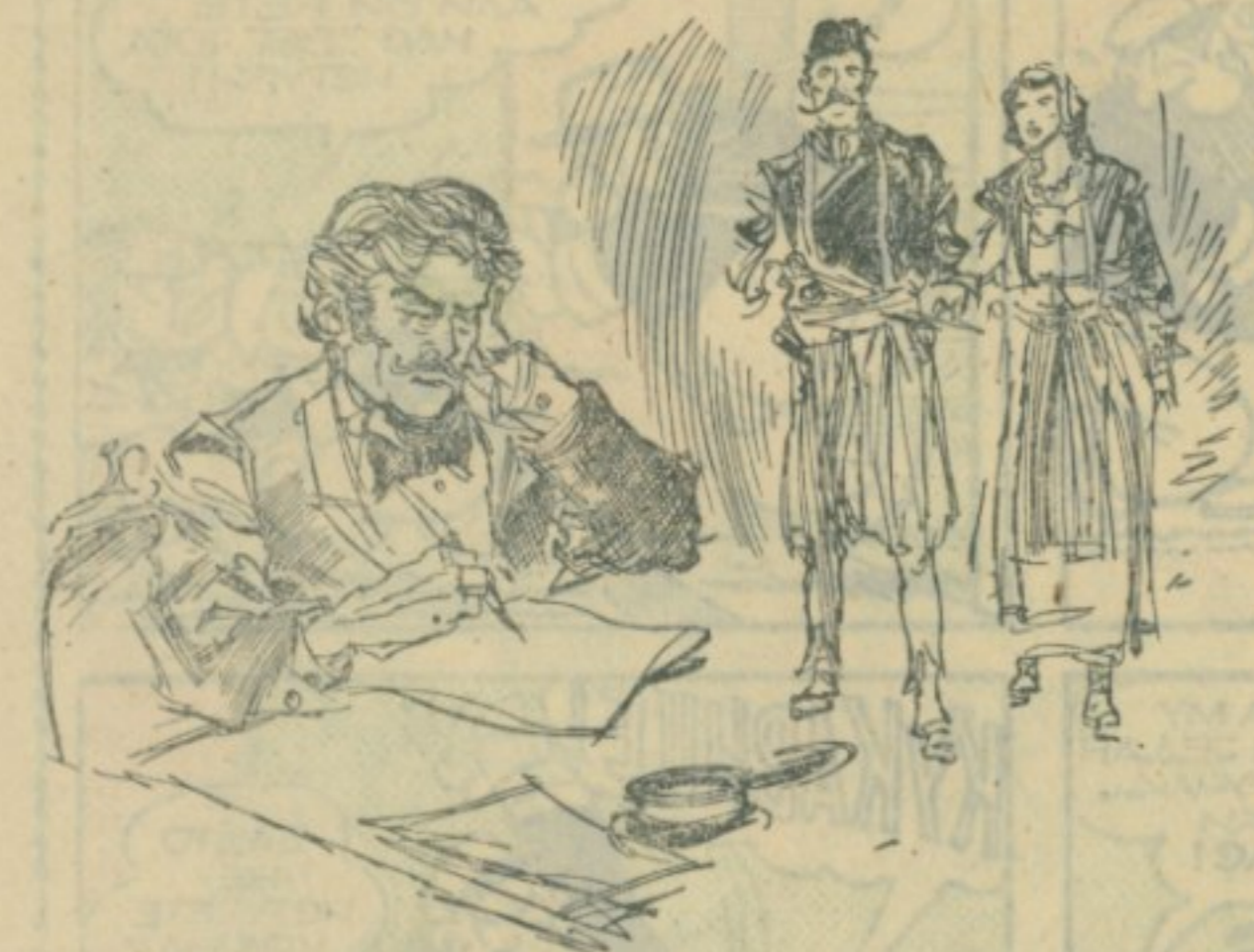
Со помешана са мало сирћета најбоље је средство за чишћење бакарног посуђа. И у козметички је она показала добра својства: на отекали зглобове корисно је стављати облоге од слане воде, а прање ногу у топлој сланој води потпомаже крвоток. Ако се домаћица једи што се кухињски мирис тешко уклања са руку, нека их само добро протрља сољу — резултат је чудотворан.

Још нешто у славу „божанске соли“: она је јевтина!

ОБЕТОВАНА ЗЕМЉА

Први Словенац, дописник листа „Новице“ др Иван Ковач, у јулу 1861, послао је својој редакцији допис из Београда, где је бо-

о насељавању странаца под повољним условима — бесплатно се добија земља за обрађивање, а ослобађа се од пореза за извесно време.

равно као лекар. Између осталог он каже и ово:

„У Србији има доста пара-У народу има злата и сребра. Српкиње имају златне главе, златне вратове и руке, а Срби златне прсте, сребрне пушке и ханџаре, цекине и руске рубље.“

Немачка и Француска култура допрде су само до Београда, где се виђају кринолини и фрак, иначе Српкиње остају при својој националној ношњи. Стан у хотелу скупљи је него у Бечу, а послуга је исто тако скупа.“

Дописник хвали јавну безбедност у Србији и каже да нема крађа и да се по целој земљи може путовати сигурно уред сред ноћи као и уред дана. Али замера што у Србији нема довољно лекара: једанаест срезова је без доктора и апотеке на своје земље да дођу овамо, као у обетовану земљу. Позива и земљораднике да се настане у Србији, где постоји закон

Пошто су у то време Словенци ишли као емигранти у Америку ради печалбе, дописник завршава овим речима: „Не у Америку — него у Србију!“

После неколико година (1864) појавио се у Београду још један Словенац, по имену Равникар, уредник хачког листа „Торбица“ који је такође слао дописе из Београда и за „Словенски народ“, штампан у Љубљани.

Ковач је после отишао за војног лекара у Крагујевац и више није слао дописе јер смео да пише о унутрашњим политичким приликама. Међутим сигурно је тада још боље упознао нашу стварност и није више био одушевљен „богатством и благостањем“ у Србији, као што му се у први мах учинило.

ПО РОМАНУ ЖИЛА ВЕРНА **ПРАВ О ОСУЂЕН** ЦРТА Н. КРУЉЕВИЋ

ЈА САМ ТОРЕС, ТОРЕС КРАСТАЛО, ПРИДАТЕЛИ МОЈИ...

ПА... ЗНАТЕ, ЗБИЉА НЕ ЗНАМ...

САМО ДАН-ДВА ПОШТО ВЕРУЈЕМ ДА БЕМО УСКОРО У БЕЛЕМ.

ХАЦИ-ЈЕНДА МОГА ОЦА ЈЕ БЛИЗУ, МОГА БИСТЕ СВРАТИТИ ДА СЕ ОДМОРИТЕ... МОЖЕТЕ БИТИ НАШ ГОСТ...

ПРЕКО ГРАНИЦЕ ЗНАТЕ ПРИДАТЕЛИ МОЈИ, ЈА ЈАКО ЖУРИМ... ИЗГЛЕДА ДА НЕКУ МОКИ ДА НАВРАТИМ ДО КУЉЕ ВАШЕГ ОЦА.

БЕ-НИТО, ЈА НЕ ЗНАМ ШТА МИСЛИШ, АЛИ МЕНИ СЕ ОВАЈ ЧОВЕК НЕ СВРА...

НЕ ЗНАМ ШТА БИХ РЕКАО... ЗБИЉА СЕ ЧУДНО ПОНАШАО...

ДАКЛЕ ТАКО ЖОАМЕ ГАРАЛЕ, ХОКЕШ ПРЕКО ГРАНИЦЕ РЕДУ ТО ЈЕ ЈОШ БОЉЕ... ТАКО КЕШ БИТИ ЈОШ ВУШЕ У МОЈИМ РУКАМА... СРЕДАН ТИ ПУТ ЖОАМЕ ГАРАЛЕ.

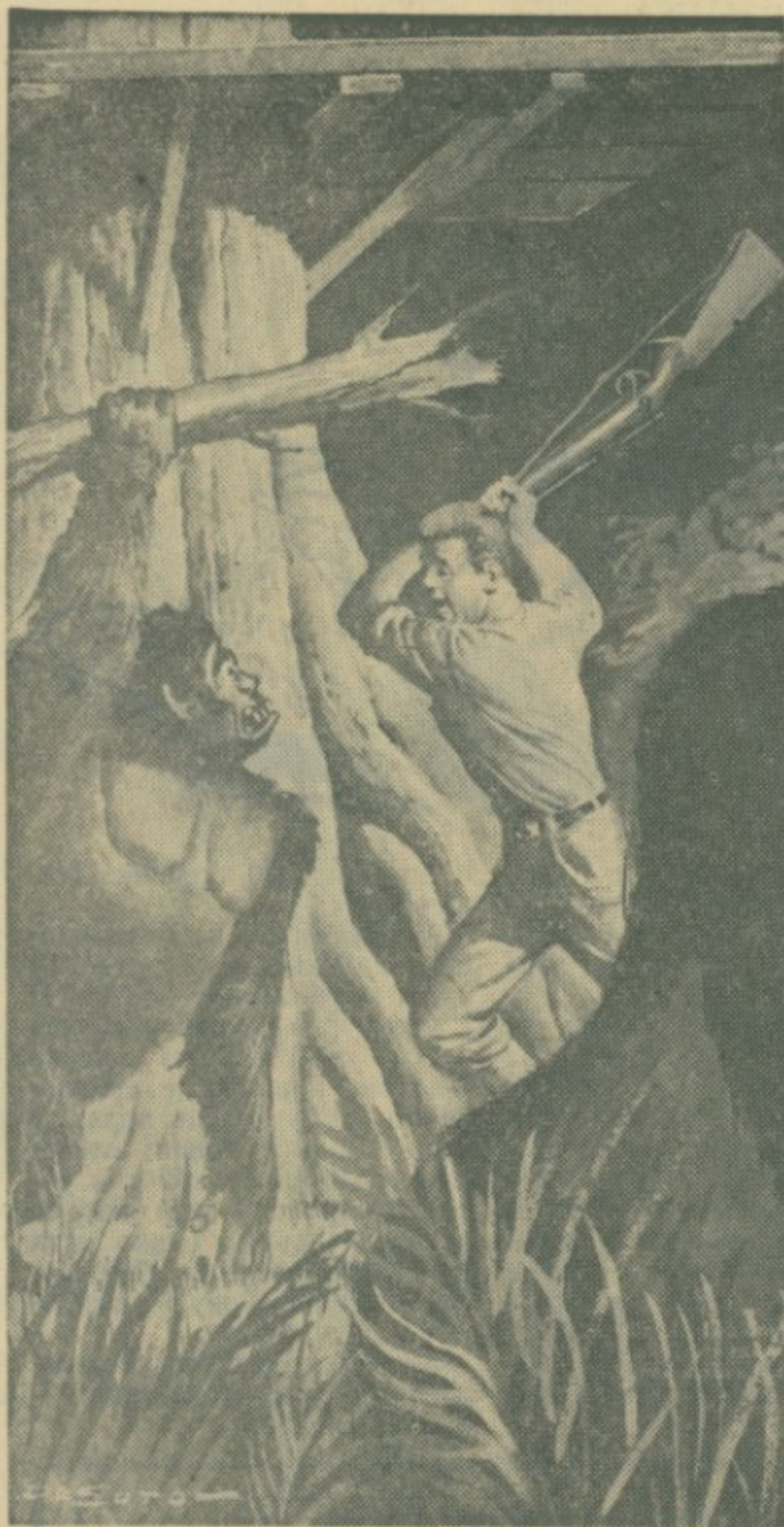
МАНОЕЛ, ЗАБОРАВИ ОНОГ ЧОВЕКА И ОЧАКО ГА ВИШЕ НЕКЕМО НИКАД ВИДЕТИ... НЕГО... ЈА ВЕРУЈЕМ ДА БЕ ОТАЦ ПРИСТАТИ ДА СЕ ОЖЕНИМ МИЊОМ.

ЈА БИХ БИО НАДСРЕТНИЦИ... САМО ОНАЈ ТОРЕС МИ НИКАДО НЕ ИЗЛАЗИ ИЗ ГЛАВЕ.

ЖИВ ЈЕ... БЕНИТО, ПРИДИ МОЖДА МУ МОЖЕМО ПОМОКИ.

АМА ОСТАВИ СЕ ТОГА... ЈА УПОШТЕ... МАНОЕЛ, НЕШТО ПАДА СА ДРВЕТА.

600

ХРАБРА ДЕВОЈКА ТАРУ

на које су имале да у логору радилишта у цунгли спремају храну и перу рубље радницама.

— Са градилишта нам јављају да их терорису горице — рекли су му. — Не зна се колико је то тачно, али треба умирити људе, јер домороци верују да горице отима жене.

— То је глупост, — побуни се Брејсон. — Жене су жртве једино зато што су слабије и обично ненаоружане.

Побуна у логору

Локомотива са три вагона кренула је из Момбасе брзином од 30 миља на час, новозграђеном пругом кроз цунглу. Прошли су поред Риундо водопада и следећег јутра, док су се приближавали Твасу, воз је изненада стао. Један домородац из племена Паницаби махао им је заставицом.

— Просте ноћи, — притрчао је преплашено Брејсону, — горице су убиле три човека!

— Па овде има стражара, — рече Брејсон.

— Да... али су се разбежале кад су горице дошле.

Људи на радилишту готово непријатељски дочкаше Брејсона и његову групу, а један чак рече:

— Пошаљите жене натраг. Нећемо радити док оне не оду!

Брејсон их је умирио, али спокојство није дуго трајало. Једне ноћи нестала су два радника из логора. Заплашени овим, остали радници су поставили Брејсону ултиматум: ако овај крај не очисти од горице, сви ће напустити посао и вратиће се у Момбасу.

Чудовишта су мртва

— Потребан ми је један храбар човек — рече најзад Брејсон — који би седео на отвореном месту и примамо горицу. Једино тако га могу убити.

У гомили је настао тајан. Ни један глас се не јави чак ни кад је понудио награду од 500 шилинга. У гробној тишини, изненада, јави се Тару, девојка која је са групом дошла у логор.

— Ја ћу! — рече она тихо. Тишина је притисла цунглу. Месец се помолио иза облака и Брејсон примети како девојка показује прстом један жубун. Учини му се да је чуо оданде неки звук, али не режање горице већ нешто слично крику дивље кокоши.

Брејсон је нетремиче гледао жубун из кога најзад изиђе тамна сенка животиње. Кроз траву она поче да се приближава девојци. Тек што подиже пушку и нацели сенку, сенка ишчезе. „Можда је то хијена, или нека друга животиња“ — помисли Брејсон.

Мало после, сенка се појави с друге стране. Брејсон

угледа огромног усправљеног горицу како се приближава девојци. Прст му се сам помаче, притисну обарач и пуцањ се разлеже кроз прашину. Огромна звер се затетура, а онда помахнуло јурну ка девојци. Преплашена Тару потрча ка Брејсону. Он опали још једном и звер паде.

Брејсон скочи са платформе и пође ка девојци али с друге стране пропланка угледа још једног циновског мајмуна. Пође му у сусрет и опали, а други хитац га сасвим обори.

Два убијена огромна мајмуна уверила су људе да девојке не доносе несрећу. Онда ни један радник више није настрадао од звери. Брејсон је очистио тај крај и, како су радници на градилишту говорили, својом пушком је крчио трасу за пругу кроз цунглу.

Обављао је још девет година посао ловца-заштитника радника на изградњи пруге, док га није један рањени лав убио.

ЗРНА ЗНАЊА

Треба знати жртвовати броду да би се спасла глава (турска)

Свако се рађа плачући а нико не умире смејући се.

Где има паса има и бува, а где има хлеба има и мишева.

Смео човек држи богатство у руци (шпанска).

Једна овца блеји а цело стадо је жедно (финска).

Жалити за прошлосту је исто што и јурити ветар (руска).

Скривен у крошњи баобаба, видео је огромну звер како се приближава девојци која је служи ла као живи мамац

— Треба ли да крикнем кад горица дође или да ти дам било какав знак? — тихо упита девојка.

— Не, само остани мирна, — рече Брејсон.

— Нећу ваљда дуго чекати...

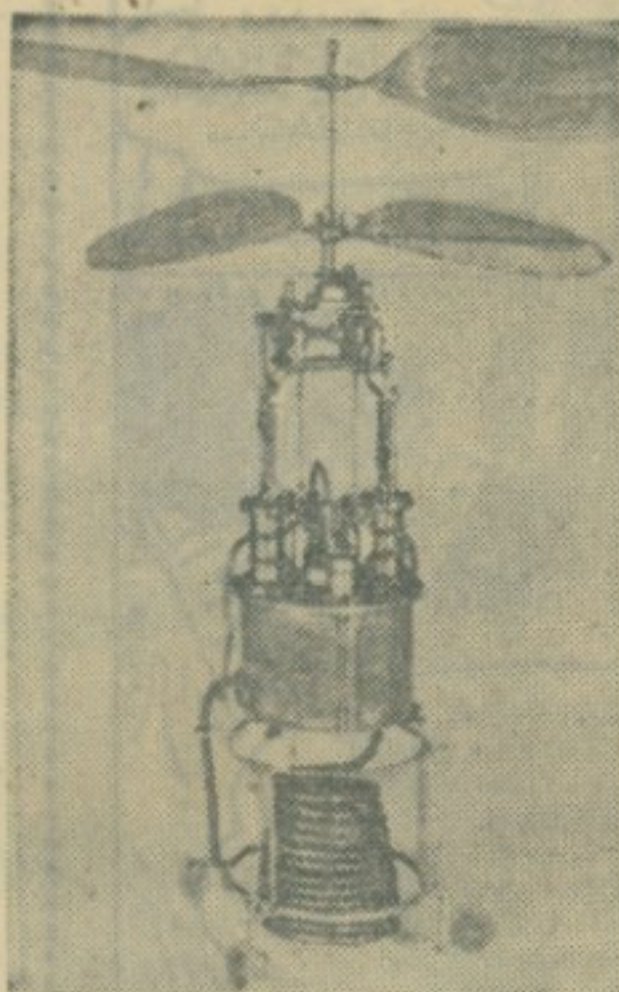
— Свакако не — потврди Брејсон. — Као што сам сигуран да ће доћи, сигуран сам да ћу га убити.

Месец се поново појавио иза тамних облака прашуме. Ловац је хутао али су му знојави дланови влажили кундак.

Позвала га је овамо управа компанија за грађну пруге Кенија — Уганда да олу област очисти од дивљих звери и тако се заштите радници. То му није било тешко: убио је већ шест лавова и

неколико мањих звери кад су га позвали у управу компаније у Момбаси. Затражили су да прати једну групу же-

ПРВЕ ЛЕТИЛИЦЕ СА ВЕРТИКАЛНИМ УЗЛЕТАЊЕМ

ве идеје нису луде толико колико се веровало, он је 1862. године уз подршку својих пријатеља начинио модел хеликоптера са једним мотором на пару, јер са експлозивним горивом тада још није постојао, и са два цилиндра чији је котао имао спиралан облик.

Пошто је апарат био од алуминијума његова тежина није прелазила 2 кг. Само, он сам није могао да полети, јер му мотор није био толико јак, али, да би доказао своје тврдње Понтон д'Амекур је поставио летилицу на Робервалов теразијски тас, а на други тас је ставио одговарајући терет. Чим би лопатнице малог хеликоптера почеле да се окрећу тас на коме се он налазио — подизао се а други тас спуштао. На тај начин проналазач је успео да га олакша за 500 грама — и доказивао да је вертикални лет могућ.

Али и поред тога било је потребно да прођу још 62 године да би се видело како хеликоптер лети читав 1 километар. Тај први подвиг је извео Емишен 1924. године на апарату сопствене конструкције снабдевом са четири елисе чија је макета такође изложена у Салону. „Емишен 2“ је прешао исти пут за 7.40, на 10 метара висине. Био је тежак 1 тону а лично је на вршалицу.

Двадесет пети међународни салон авијације одоа је пошту ваздушним пионирима које сада пилоти млазњака зову „стари јарчеви“. Међу овима је било људи који су конструисали значајне летеће машине.

Понтон д'Амекур, чији је хеликоптер изложен на штанду Музеја авијације један је од оних мало познатих људи који су без одмора радили на развоју вертикалног узлетања. Већ читав један век он је борио успешно летеће балоне, замерајући да је он сувише велики и гломазан. Напротив, тврдио је да је хеликоптер најпрактичније саобраћајно средство.

Да би доказао како њего-

ТЕЛЕФОН БЕЗ ЖИЦА

Завонио је телефон. Саша подиже слушалицу. Звао га је Јуриј али како је то могућно? Боље да прислушнемо њихов разговор:

— Ало, Саша? Овде Јуриј. Налазим се у пољу на 28. километру од Москве. Учествовам у такмичењу теледиргованих модела које је организовала наша школа. Али, похварно ми се апарат у на мене долази ред у 16,15 часова. Сад је већ 15,30 и немам времена да се вратим мотором, узимем завартањ безбедности који сам заборавио код куће и поново стигнем... Саша, учини ми услугу... Иди до мог стана и у мојој соби отвори орман са моделима. Ту ћеш наћи у десном углу кутију са завартањима. Изабери један, узми свој бицикл и

донеси ми га. Хоћеш ли, молим те!

— У реду, Јуриј, донећу ти; не брени и доћи ћу скутером јер је бржи од бицикла.

Већ пола сата доцније Јуриј је намештао свој завартањ и без сметњи могао да учествује у такмичењу.

На који начин су они разговарали кад се Јуриј налазио усред поља, прилично удаљен од било које телефонске говорнице.

Преко радија? Не, јер је Саша у кући завонио телефон. Па како онда? Нећемо вас дуго мучити: Јуриј је имао у рукама радиофон-минијатурни пријемник-одашљач.

Радиофон на батерије није већи од кутије конзерве и лако може да стане у џеп. Потребно је само да се извуче антена. У исто време он

има пријемник са транзистором и телефоном са бројчаником. Пошто се успостави контакт довољно је да се окрене број и да се пред микрофоном постављеним изнад бројчаника говори. Порука са друге стране се прима преко слушалица.

Вега између радиофона и телефона је осигурана из једне аутоматске радио-телефонске централе која повезује ручни апарат са градском или међуградском мрежом.

ЦВЕЋЕ ИЗ АЛСМЕРА

Ако одете у Холандију не-изоставно саратите у Алсмер. Не можете ни замислити колико тамо има цвећа. Алсмер је центар — у његовим стакленим баштама цветају руже три до четири пута годишње. На аукцији се прода годишње 60 до 70 милиона ружа, 80 милиона каранфила, 10 милиона грана јоргована, 18 милиона струкова фрезија! Цвеће из Алсмера мирише готово у целом свету: Белгији, Енглеској, Шведској, Немачкој, УАР, САД, Јужној Африци, Конгу, Западној Индији и Јужној Америци — све се ове земље снабдевају цвећем из овог холандског градића.

Дуг је то пут за тако нежне путнике! Много станица треба да прође једна ружа из стаклене баште у Алсмеру до продавнице цвећа.

Најинтересантија станица је без сумње дворана за аукцију. Тамо се миришава „роба“ приказује трговцима навелико и извозницима. Цвеће се довози на колима пред седишта на трибини. Лево, на једном балкону, седи лиценцирани писаром. Преко микрофона он извикује врсте при чему узорац — букет ружа или другог цвећа — диже у вис. Затим, цокреће велики

КАЛА ПРИМА СКУПОЦЕНУ „Робу“, ту се руже, каранфили и јорговани трговцима приказује навелико и извозницима. Цвеће се довози на колима пред седишта на трибини. Лево, на једном балкону, седи лиценцирани писаром. Преко микрофона он извикује врсте при чему узорац — букет ружа или другог цвећа — диже у вис. Затим, цокреће велики

часовник чија се казаљка лагано креће наниже — од броја 100 до 1. Ове цифре назначују цену робе.

Сваки трговац у сали има контактну дугме на својој клупи и кад сматра да је казаљка на своме путу надоле достигла повољну цифру — притисне га и казаљка се зауставља, а у унутрашњости бројчаника засветли број онога ко је притиснуо дугме.

Овај поступак се назива „лицитација најниже понуде“ и притом се цене не дижу него спуштају. Само на тај начин могу за кратко време да се продаду огромне количине цвећа а то је врло важно код тако осетљиве „робе“. Купци одмах отпремају цвеће својим далеким муштеријама — и већ поподне ће неко у Лондону или Берлину купити букет ружа из Алсмера.

ТЕК УЗВРАНЕ РУЖЕ ОДВОЗЕ СЕ ЧАМПИМА ДИРЕКТНО ИЗ СТАКЛЕНИХ БАШТА, КАНАЛИМА ПОКРИВИМ СТАКЛОМ, У ЗГРАДУ ГДЕ СЕ ОДРЖАВА ЛИЦИТАЦИЈА. ВОДЕНИ ПУТ МНОГО ЈЕ ВОЉИ ЗА ОСЕТЉИВУ „КРАЉИЦУ ЦВЕЋА“ НЕГО ВОЈНА НЕКИМ КАМИОНОМ.

Јесће ли већ чим да...

... женка сурог орла обично снесе два јајета али одгаји само једног орлића. Верује се да онај који се први

излеже као старији и јачи уништи свог слабијег брата.

... најкраћи и најјевтинији морски прелаз између два континента налази се на Босфору код места Румени Хисар гле свега 550 метара деле Европу од Азије.

... код нас се мрква гаји само ради корена. Међутим, у Француској се, на пример, мрква гаји и због свог плода — семена — која се употребљава за добивање мирисног етарског уља. У Француској вањошици Грасу, позна-

том центру за производњу мирисног биља и парфема, годишње се произведе око 150 килограма етарског уља од мрквиног семена.

... тигон, мелез добивен укрштањем лава и тигра, не може се срести у природи јер су лавови и тигрови географски јако удаљени: лавови живе у Африци, а тигрови у Азији. Међутим, у зоолошким вртovima укрштање између лавова и тигрова успешно је изведено и то у више земаља.

... израчунао је да одрастао слон за један

дан поједе око 150 килограма биљне хране.

... холандски лекар и анатом Фредерик Руин (1638—1731) ради изучавања малих крвних судова и конзервирања лешева пронашао је метод убризгавања извесних раствора у крвне судове и тако је у Амстердаму уредио први у свету анатомски музеј који су његови савременици назвали „музеј мумија“.

... зраци подневног сунца падају у Београду 22. јуна под углом од 68,5 степени, на дан 21.

марта и 23. септембра под углом од 45 степени, а 22. децембра под углом од 21,5 степена.

... минијатурне железнице продате у Француској за једну годину повезале би пругу од Париза до Букурешта.

... у 1962. години у Француској је умрло од срчаних болести 100-000 људи.

... Шпанац Педро Бајона има највећу на свету збирку пужева-голаша. За тридесет

и две године он је успео да сакупи пет хиљада различитих врста ових, за многе непријатних, животињаца.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Водоравно: 1) острво на Јадрану; 4) простор; 7) пчела-паразит; 9) вулканска маса; 10) мембрана; 11) место у Срему; 12) држач, држало; 14) украсна део мушке одеће; 15) врста ракова; 17) женско име; 19) музичка нота; 20) речено острво; 22) река у Сибиру; 23) пристаниште у Израелу; 25) дан у недељи; 27) пустиња у Чилеу; 30) номадско племе у средњем веку; 32) место у Срему; 34) покрајина у Индији; 35) држава у Азији; 37) наша река; 38) град на Јадрану; 39) речна и морска животиња.

1	2	3		4	5	6
7			8	9		
10				11		
		12	13			
	14				15	
16				17	18	
19		20	21	22		
23	24		25	26		
	27	28				
29	30				31	
32	33		34	35		
36			37			
38					39	

Усправно: 1) град у Енглеској; 2) пољопривредна алатка; 3) степске области у субарктичкој зони Европе, Азије и С. Америке; 4) велика грађевина; 5) узвик; 6) музички термин; 8) врста ограда; 9) наша покрајина; 13) држава у Европи; 14) рудник угља у Босни; 15) једна електрода; 16) преграда на Малаки; 18) грубо сушно; 21) планина у Јерменији; 24) козачки поглавица; 25) изасланик; 28) кухињска посуда; 29) украсна биљка; 31) сос, у-муса; 33) планински кантон у Швајцарској; 35) пангај.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

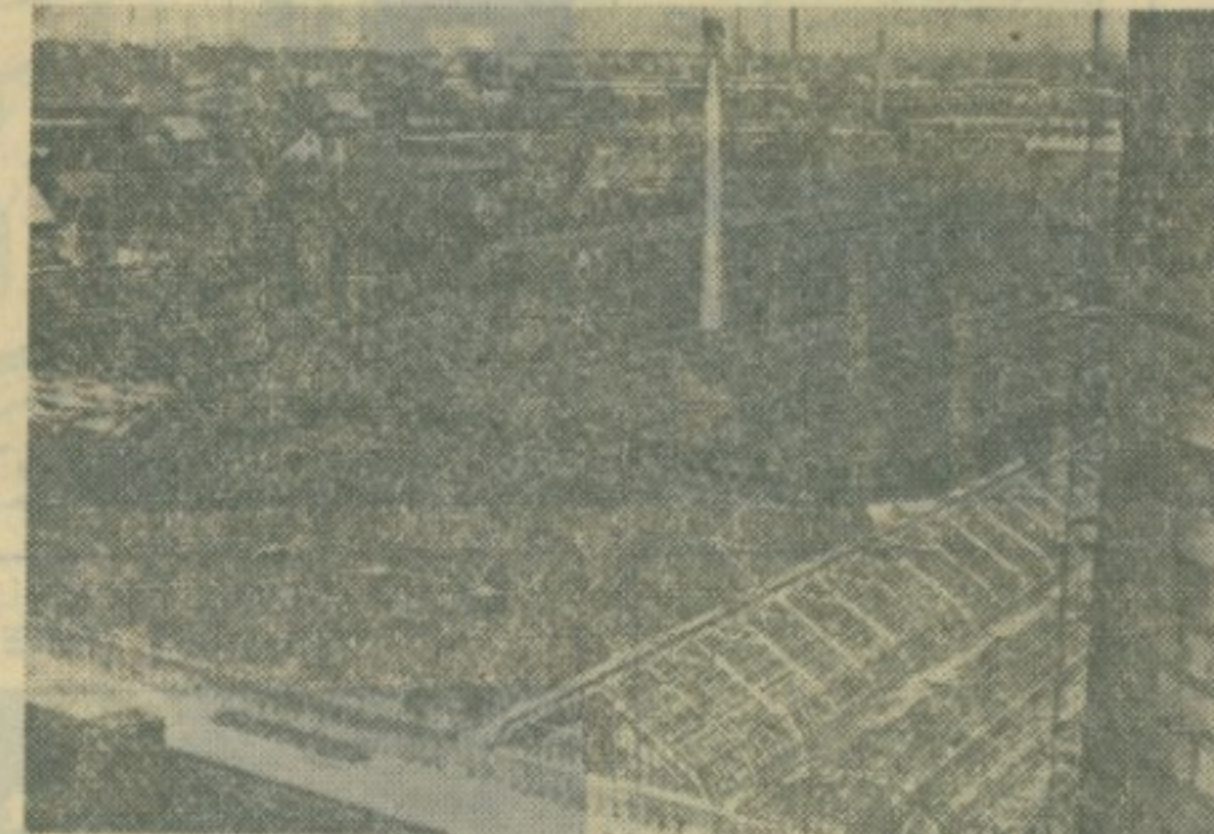
Водоравно: 1) слово, 6) Алабама; 8) оне; 9) Ист, 11) позориште; 14) ал; 15) Дон; 16) ан; 17) Аман; 19) ал; 20) ак; 21) М(иха-

ило) Д(алић); 22) Их; 23) Тати; 25) уг; 26) пол; 27) сс; 29) жало-појка; 32) Ели; 33) Арг; 34) он-клада; 37) Амати.

Усправно: 1) слез; 2) ла; 3) „Оберон“; 4) ВО; 5) Омни; 6) а-нола; 7) астал; 8) Опа; 10) тес; 12) Олак; 13) Ин; 18) мак; 19) алт; 21) мало; 22) Игало; 23) Топола; 24) искра; 25) уже; 26) По; 28) сар; 30) липа; 31) јади; 35) км, 36) ат.

КАО И СВАКО ЦВЕЋЕ И РУЖЕ СЕ СЕКУ УЈУТРУ ДА БИ ШТО ДУЖЕ ОСТАЛЕ СВЕЖЕ. СПЕЦИЈАЛНЕ МАКАЗЕ ПОСЛЕ ПРЕСЕЦАЊА ДРШКЕ ДРЖЕ ЈЕ У УСПРАВНОМ ПОЛОЖАЈУ ТАКО ДА ЈЕ ЗА ТАЈ ПОСОЈА ДОВОЉНО САМО ЈЕДНА РУКА СТАКЛЕНА ВАШТА У КОЈОЈ СЕ ГАЈЕ РУЖЕ ДУГАЧКА ЈЕ 16 А ШИРОКА 16 МЕТРА. ЈЕДНО ВЕЛИКО ВРТЛАСТВО ИМА ПО ОСАМ ТАКВИХ СТАКЛЕНИХ ВАШТА.

СВОЈЕ ВЕЛИКЕ БАШТЕ ЗА ЦВЕЋЕ КОЛАНЂАНИ НАЗИВАЈУ „ФАБРИКЕ ЦВЕЋА“ ГРАДИЋ АЛСМЕР ЧИНИ ТРЕТИНУ ЦЕЛОКУПНЕ ПОВРШИНЕ ОДРЕБЕНЕ ЗА ГАЈЕЊЕ ЦВЕТА У ХОЛАНДИЈИ. ЈЕДНО ЈЕДИНО „ДВОР“ ОВЕ ВРСТЕ ПРОИЗВОДИ 100 ГОДИШЊЕ ПРЕКО МИЛИОН РУЖА ЛИМБАНИ ИЗМЕЂУ СТАКЛЕНИХ ВАШТА ПРИПАДАЈУ ЗГРАДАМА СА ПАРНИМ КОТЛОВИМА КОЈИ СНАБДЕВАЈУ ВАШТЕ СТАЛНО ИСТОМ ТОПЛОТМ.

Курс фотографије за почетнике

ДРУГИ КУРС

СЛИКА НИЈЕ УСПЕЛА, ГДЕ ЛИ ЈЕ ГРЕШКА?

Постоји на жалост веома много начина да се од момента стављања филма у апарат па до готове слике, учини пошто што може да похвари квалитет производа. Тешко је набројати све могућности, али ћемо овде поменути грешке које се најчешће чине. Ако сте незадовољни ваши сликама, можда ћете овде наћи узрок и убудуће обратити пажњу да то више не учините.

1) На негативу се после изазивања уопште ништа није појавило.

а) Неисправно изазивање. Изазивачу је можда прошао рок трајања. Дешава се затим да се у мраку узме изазивач уместо фиксера; тада се наравно неће добити ништа на филму.

б) Филм је неисправно стављен у апарат. Обратите пажњу на положај заштитне хартије, како је описано у првом часу. Код филмова са перфорацијом („мини-филм“) може се десити да се

филм откачи са калема на који се намотавља, а да то нисте приметили. У овом случају мора се појавити бар једно осветљено поље на филму на које је више пута снимано.

в) Окцидент апарата није исправан. Отворите празан апарат и гледајући кроз њега к светлости притисните окцидент. Ако је исправан, јасно ће се видети краткотрајан блесак светлости.

2) Филм је делимично или потпуно црн.

а) Филм је сувише стар. Обратите пажњу на рок трајања.

б) Због непажљивог руковања филмом или због неисправне кутије апарата продрла је осветлост са стране. Обратите пажњу на унутрашња дата у првом часу; избегавате сунце кад рукујете филмом и држите експониран филм на тамном месту.

в) Изазивање је трајало неу-вине дуго или је изазивач био топлији него што је прописано. Проверите упутство дато уз изазивач. Ако је собна температура знатно изнад одређене, охладите изазивач пре употребе, контролишући температуру термометром.

г) Ако је готов филм накнадно подрадио, значи да није био довољно фиксиран. Фиксирајте дужи или, још боље, направите свеж раствор.

д) Просторија у којој се радило није довољно замрачена.

3. Негативи су сувише „танки“, тј. недовољно црни.

а) Филм је недовољно експониран. Узрок може бити и сам фотографисани предмет ако није био добро осветљен, ако је експонирање изсувише кратко или је изабран неосетљив филм (о овом последњем биће више речи у идущим часовима).

б) Изазивач је истрошен. Направите свеж раствор.

в) Изазивач је хладнији него што је прописано. Доведите га на одговарајућу температуру или нешто продужите време изазивања.

г) Неувише дуго фиксирање филма.

4. Основна филма је пожу-тла.

а. Истрошени фиксер. Ставите филм у свежи фиксер краће време. Ако то не помери, држите га више часова у раствору од 100 грама ситне и 25 грама лимунске киселине растворене у по

ла литра воде. Потом добро исперите водом.

Појаве које су описане код негатива, највећим делом ће остати важне и код рада са позитивима јер су у суштини оба процеса једнака. И овде ће потпуно црна слика вероватно значити; застарелост папира, продор светлости, претуго осветљавање, неисправно изазивање или неисправна црвена лампа. Једнаки су поступци и код бледих слика или оних које пожуће. Ипак има грешака које се јасно запањују тек на слици, иако можда потику од негатива или руковања њиме.

5. На слици се виде ситне беле мрље или тачице.

Највероватније је да потику од тркућих прашина на негативу или стаклу за притискање. Обришите их пажљиво меком крпом или ватом. Трагови сасушеног изазивача или фиксера на стаклу такође ће се видети на слици.

6. Преко слике се виде беле звездасте или прстенасте пруге.

Фотографисано је насурупот сунцу, тако да се сунчева светлост одбијала о руб објектива и са стране дошла на слику. При оваквом снимању етати у сенку

или заклонити објектив од директне сунчеве светлости држећи заклон ван видног поља. Неки апарати имају нарочите светлостроне који се навлаче на објектив.

7. Слика није оштра.

а) Код апарата где треба подешавати оштрину, она није била исправно постављена. Код једноставних апарата; предмет је био ближи но што је дозвољено, обично ближе од 1,5 метара.

б. Апарат се померао при снимању.

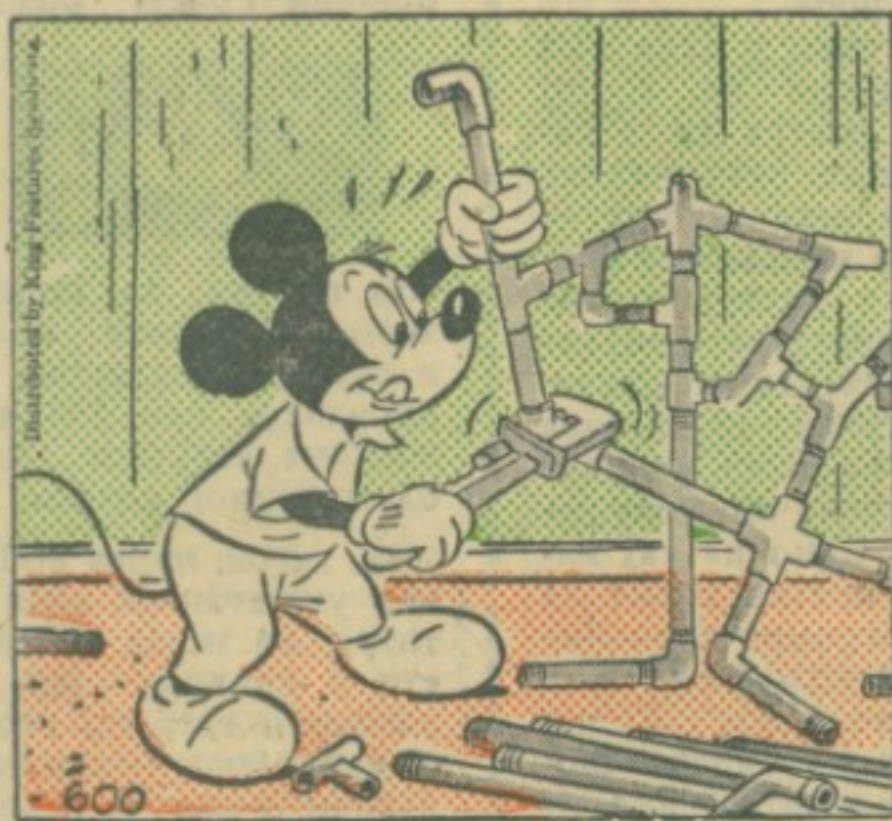
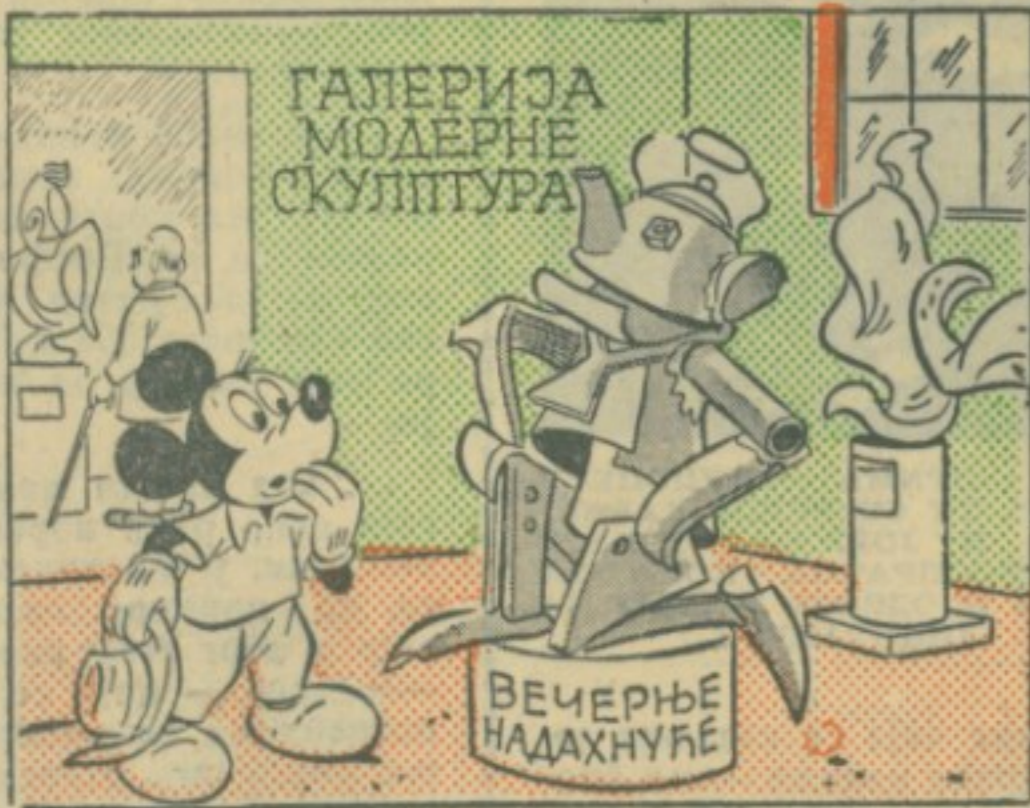
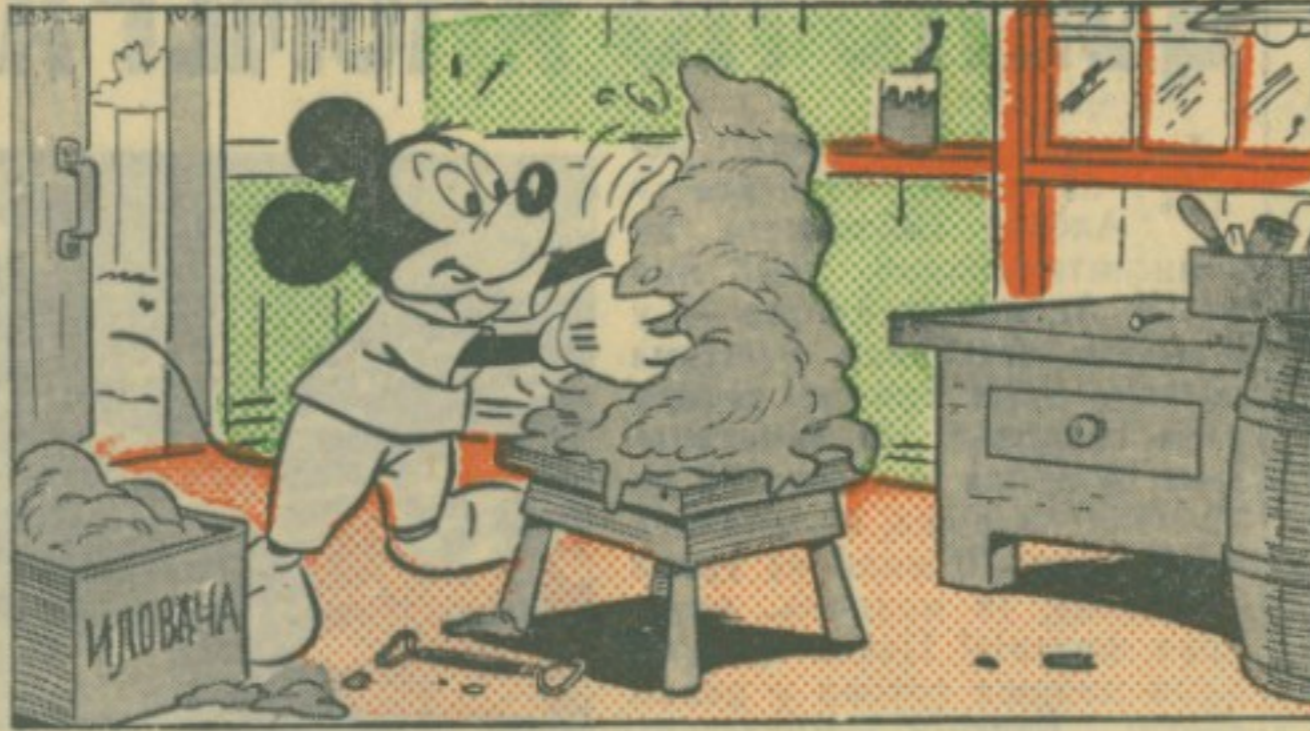
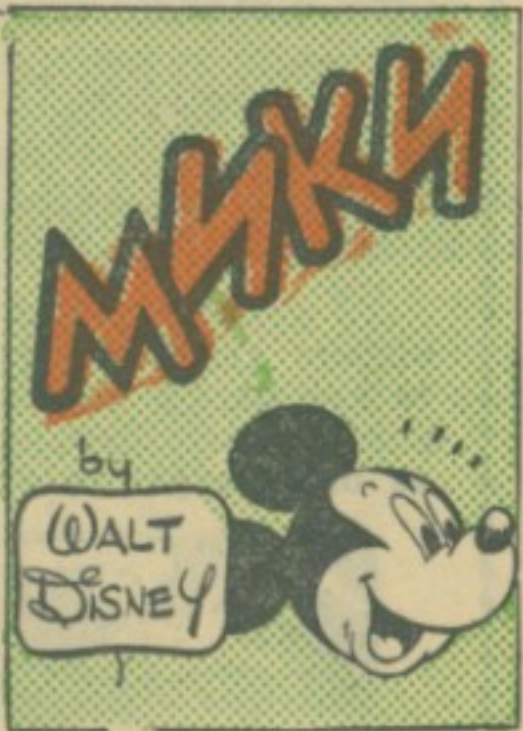
в) Предмет који је сниман кретао се изсувише брзо.

г) При копирању слике стаклена плоча није добро притискала негатив на фото-папир.

д. Објектив апарата је задрљан. Очистите га врло пажљиво меком крпом или четкицом.

На крају, ако су вам се прети обобили развјачем, запараног раствора калијум-перманганата („хиперманган“); један грам на литар воде. (Она се хемикалија може добити у свакој апотеци). Држите прсте у овом раствору неколико минута, док се боја не изгуби.

(Наставиће се)

ЦИХНИЗАР

Ква-Ква!

Увећује Паја Патак

ПРАВИ РАЗЛОГ

— Не разумем због чега вам се здравље погоршило, — каже у недоумици лекар Шиљи. — Да ли сте ме стварно послушали кад сам вам саветовао да не попушите више од 10 цигаре та дневно.

— Да, докторе, само, ја мислим да је баш то и главни разлог — знате ја догле уопште нисам пушио.

*

ПАМЕТНА ДЕВОЈКА

Примила Пата нову кућну помоћницу и пошто јој се чини мало неука, она јој објашњава како се употребљава који електрични апарат. Кад је дошла до фрижидера девојка је прекиде:

— Ах, знам шта се са њим ради! Кад је велика врућина ја оставим отворена врата и тако расхладим целу кухињу.

*

ОНА БИ КУПИЛА

Посетиле Пата и Белка сликарску изложбу. Застале су пред Ренопоровом сликом „Кинобрани“.

— Допада ти се, зар не? — упита је Пата.

— Ох, тако су лепо да бих један радо купио ако бих добила у другој боји.